Center for Terroranalyse CTA

PET

Vurdering af terrortruslen mod Danmark

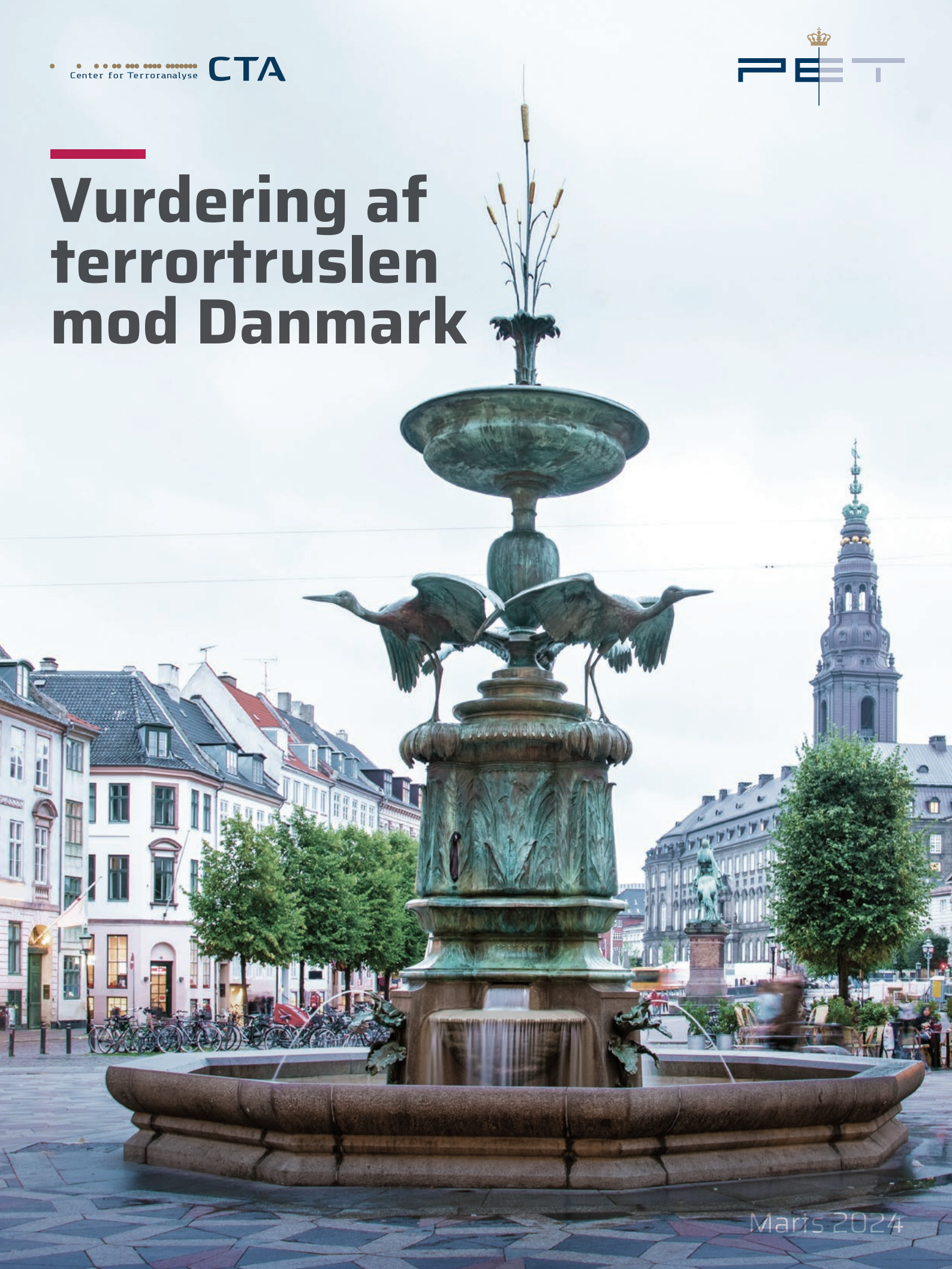

Marts 2024

EFTERRETNINGSTJENESTERNES VURDERINGER AF TRUSLERNE MOD DANMARK

Center for Terroranalyses **VURDERING AF TERRORTRUSLEN MOD DANMARK** (VTD) fastsætter det nationale terrortrusselsniveau og beskriver terrortruslen mod Danmark og danske interesser i udlandet. VTD'en er en af fem tilbagevendende vurderinger af truslerne i og mod Danmark. De andre er:

- **VURDERING AF SPIONAGETRUSLEN MOD DANMARK, FÆRØERNE OG GRØNLAND**, der udgives af Politiets Efterretningstjeneste (PET) og beskriver fremmede staters efterretningsvirksomhed mod Danmark, dvs. især spionage, påvirkning og forsøg på ulovligt at anskaffe teknologi og viden.

- **UDSYN**, hvor Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) beskriver de ydre vilkår for Danmarks sikkerhed og danske interesser.

- **CYBERTRUSLEN MOD DANMARK**, hvori Center for Cybersikkerhed (CFCS) beskriver og fastsætter de nationale trusselsniveauer for cyberspionage, cyberkriminalitet, cyberaktivisme, destruktive cyberangreb og cyberterror.

- **DEN NATIONALE RISIKOVURDERING AF TERRORFINANSIERING,** der udgives af PET, og har som formål at forhindre terrorfinansiering i Danmark og i udlandet.

Indhold

Forord 04

Definitioner 07

Israel-Palæstina-konflikten 08

01 Militant islamisme 10

02 Højreekstremisme 20

03 Antimyndighedsekstremisme 26

04 Venstreekstremisme 32

05 Andre forhold af betydning for trusselsbilledet 36

06 Terrortruslen mod Grønland og Færøerne 42

07 Fremgangsmåder 44

Forord

Vurdering af terrortruslen mod Danmark (VTD) er Center for Terroranalyses (CTA's)[1] samlede vurdering af terrortruslen mod Danmark og danske interesser i udlandet.

Samlet set vurderer CTA, at terrortruslen mod Danmark fortsat er i niveauet **alvorlig**. Forhold i 2023, primært sager om opfattede krænkelser af islam samt konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina, har medvirket til at skærpe terrortruslen inden for det aktuelle niveau. CTA vurderer, at disse dynamikker fortsat vil få afgørende betydning for trusselsbilledet i 2024.

Konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina, som er eskaleret med afsæt i Hamas' terrorangreb i Israel den 7. oktober 2023, har også fået afledt betydning for trusselsbilledet i Danmark. Reaktioner på konflikten i bl.a. Danmark har medført en række sager om billigelse af terrorhandlinger, og der har i Vesten været gennemført angreb, hvor motivet har været knyttet til konflikten. Den 14. december 2023 blev flere personer i Danmark og udlandet varetægtsfængslet (herunder nogle in absentia), mistænkt for at planlægge et muligt terrorangreb. Ifølge PET's oplysninger er der i sagen forbindelser til Hamas og en forbudt bandegruppering.

Overordnet rummer konflikten et væsentligt radikaliserings- og mobiliseringspotentiale, som kan aktivere en række trusselsaktører til spontane eller planlagte reaktioner, herunder terrorangreb. Dette gælder såvel ekstremistiske aktører som aktører, der ikke nødvendigvis er i berøring med ekstremistiske miljøer, herunder visse personer med tilknytning til organiseret kriminalitet.

Militant islamisme

CTA vurderer, at terrortruslen fra militante islamister mod Danmark og danske interesser i udlandet fortsat er i niveauet **alvorlig**. Militant islamistiske grupper og enkeltpersoner i udlandet har i 2023 haft markant fokus på sager om koranskændinger i bl.a. Danmark, hvilket har medvirket til at reaktualisere opfattelsen af Danmark som et prioriteret mål for terror blandt disse aktører. Opmærksomheden i 2023 har medført specifikke trusler rettet mod såvel enkeltpersoner som mod Danmark generelt og danske interesser i udlandet. Krænkelsessagers betydning for terrortruslen mod Danmark er ikke en ny dynamik, men erfaringerne fra 2023 understreger det store mobiliseringspotentiale i disse sager og viser, hvordan hastigheden og omfanget af informationsspredning betyder, at selv mindre hændelser i Danmark kan medføre reaktioner fra et globalt publikum.

Herudover vurderer CTA som nævnt, at konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina indeholder et væsentligt mobiliserings- og radikaliseringspotentiale, som kan påvirke truslen fra militante islamister i Danmark.

Højreekstremisme

CTA vurderer, at terrortruslen fra højreekstremister i Danmark fortsat er i niveauet **generel**. Truslen er fortsat domineret af især unge, der radikaliseres og rekrutteres i virtuelle fora. Dyrkelse af gerningsmænd bag tidligere højreekstremistiske angreb som såkaldte "saints", dvs. helgener, er et centralt element i disse fora, hvor tidligere angreb bruges som katalysator for kommende angreb. Der ses også tendenser til øget organisering i den fysiske verden, hvor fx aktiviteter i virtuelle miljøer suppleres af fysisk organisering, eller hvor såkaldte Active Clubs kombinerer fysisk træning og højreekstremistisk indoktrinering.

Antimyndighedsekstremisme

CTA vurderer, at terrortruslen fra antimyndighedsekstremister i Danmark fortsat er i niveauet **begrænset**. Antimyndighedsekstremisme har udviklet sig fra i høj grad at

1) *CTA er et fusionscenter, hvor medarbejdere fra fire danske myndigheder (Politiets Efterretningstjeneste, Forsvarets Efterretningstjeneste, Udenrigsministeriet og Beredskabsstyrelsen) samarbejder om bl.a. analyse af terrortruslen mod Danmark og danske interesser i udlandet.*

have været drevet af narrativer forbundet med myndighedernes indsatser i forbindelse med covid-19-pandemien til nu at være kendetegnet af flere parallelle, bredtfavnende og omskiftelige dagsordener, hvilket medvirker til, at det antimyndighedsekstremistiske miljø fortsat er aktivt.

Dagsordenerne tager udgangspunkt i aktuelle problemstillinger, der ofte fortolkes i en konspirationsteoretisk ramme, hvor de forbindes med voldslegitimerende narrativer. Eksempelvis opfatter nogle antimyndighedsekstremister regeringen som illegitim, hvorfor den bør straffes af "folket". Der har i mange år eksisteret et stort antal konspirationsteorier på forskellige områder. Med den nye teknologiske virkelighed kan narrativer, der tidligere har eksisteret adskilt, nu både kommercialiseres og samles via internettet til et fælles sprog og verdenssyn, som driver antimyndighedsekstremisme og de dominerende fjendebilleder i miljøet. Kommercialiseringen drives både af den måde visse virksomheder bag sociale medier fungerer på og af enkeltpersoner, som har gjort udbredelsen af konspirationsteorier og øvrige faktuelt usande narrativer til en levevej.

Fri debat om og mulighed for kritik af myndighederne er en fundamental del af demokratiet. I kontrast til dette kan spredning af beviseligt usande narrativer og konspirationsteorier have potentiale til på sigt at erodere troen på myndigheder og demokrati. Truslen fra antimyndighedsekstremister kan dermed manifestere sig ved direkte voldelige angreb rettet mod primært enkeltpersoner eller i en trussel rettet mod det demokratiske fundament i samfundet på længere sigt.

Flere lande i Vesten har valgt at opdele truslen fra antimyndighedsekstremisme i en angrebstrussel samt en trussel rettet mod det demokratiske fundament i samfundet på længere sigt. CTA vurderer, at der i Danmark aktuelt eksisterer en situation, hvor truslen fra et voldeligt antimyndighedsekstremistisk angreb er begrænset, men hvor der samtidig er en latent trussel mod demokratiet på længere sigt.

Venstreekstremisme

CTA vurderer, at terrortruslen fra venstreekstremister i Danmark fortsat er i niveauet **minimal**. Trusselsbilledet er generelt præget af lav voldsparathed. Imidlertid har det brede venstreekstremistiske miljø gradvist udvist et stigende aktivitetsniveau og inspireres af dagsordener med et mobiliseringspotentiale, fx konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina.

Internationale konflikters betydning for trusselsbilledet

Foruden betydningen af konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina vurderer CTA fortsat, at krigen i Ukraine ikke i sig selv på nuværende tidspunkt har direkte indflydelse på terrortruslen mod Danmark. Krigen kan dog stadig have afledte effekter, som på sigt kan påvirke terrortruslen, herunder via spredning af visse af de våben, som i dag finder anvendelse i krigen.

Ny teknologi

Kunstig intelligens og kvanteteknologi bliver fremhævet blandt nye teknologier, der har potentiale til at påvirke grundlæggende elementer i vores samfund i de kommende år. CTA vurderer, at teknologierne direkte eller via afledte effekter kan få betydning for terrortruslen og myndighedernes evne til at bekæmpe den. Det er dog på nuværende tidspunkt for tidligt at vurdere de mere specifikke effekter.

PET iværksætter løbende operationer med henblik på at afdække og afværge mulige terrortrusler mod mål i Danmark. Terrorangreb kan finde sted uden forudgående efterretningsmæssige indikationer, også selv om gerningspersonerne tidligere har været kendt for at nære ekstremistiske sympatier.

Vurderingen af terrortruslen mod Danmark 2024 er baseret på efterretninger, der er blevet behandlet før den 1. marts 2024.

God læselyst.
Michael Hamann
Chef for CTA

Definitioner

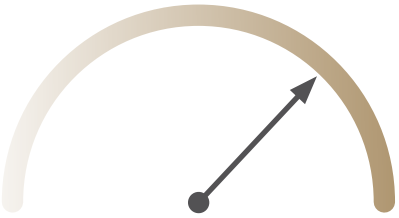

TERRORTRUSSELSNIVEAUER

CTA anvender følgende trusselsniveauer (fremhævet med **BRUN** i teksten):

- **Meget alvorlig** · Der er en specifik trussel. Der er kapacitet, hensigt, planlægning og mulig iværksættelse.
- **Alvorlig** · Der er en erkendt trussel. Der er kapacitet, hensigt og planlægning.
- **Generel** · Der er kapacitet og/eller hensigt og mulig planlægning.
- **Begrænset** · Der er en potentiel trussel. Der er begrænset kapacitet og/eller hensigt.
- **Minimal** · Der er ingen indikationer på en trussel. Enten hensigt, kapacitet eller begge dele er ikke erkendt.

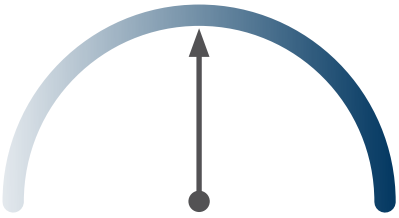

SANDSYNLIGHEDSGRADER

CTA anvender følgende sandsynlighedsgrader (fremhævet med **BLÅ** i teksten):

Meget sandsynligt	**>90%**
Sandsynligt	**60-90%**
Muligt	**40-60%**
Mindre sandsynligt	**10-40%**
Usandsynligt	**<10%**

BEGREB	DEFINITION
Terrorisme	CTA definerer terrorisme i overensstemmelse med straffelovens § 114.
Vesten	Nordamerika, Australien, New Zealand og Europa, eksklusive Rusland, Belarus, Tyrkiet og Kaukasus.
Udrejst	En privatperson, der er rejst til en konfliktzone med henblik på at støtte en af de stridende parter uden nødvendigvis at deltage i kamphandlinger.
Hybridisering	En proces hvorigennem sammenblandinger af forskellige ideologier, verdenssyn eller miljøer fører til nye ekstremistiske narrativer og handlemåder hos enkeltpersoner, grupper eller miljøer. Begrebet skal ikke forveksles med hybrid krigsførelse.
Kapacitet	Udtryk for en overensstemmelse mellem en person eller gruppes tilgængelige midler og evnen (uddannelse, færdigheder, logistik osv.) til at anvende disse.
Intention	Viljen til at bringe en given kapacitet i spil over for et givent mål eller en given målgruppe.
Ekstremisme	Viljen til at anvende eller legitimere voldelige handlinger for at ændre eksisterende samfundsforhold.[2]
Radikalisering	En dynamisk proces, hvor en person i stigende grad accepterer anvendelse af vold til at opnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.
Soloterrorist	En person, der begår terrorangreb på egen hånd, mens planlægning, træning mv. kan involvere andre personer.
Inspireret angreb	Gerningspersonen er inspireret af militant islamisme eller politisk ekstremisme og planlægger angreb på egen hånd.
Understøttet angreb	Gerningspersonen er i direkte kontakt med én eller flere personer, der vejleder eller på anden vis understøtter angrebsplaner.
Dirigeret angreb	Et angreb sanktioneres af og/eller planlægges med mandat fra en terrorgruppes ledelse.

2) *CTA har foretaget en justering af begrebet med henblik på at betone voldselementet i definitionen.*

Israel-Palæstina-konflikten

Konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina og dens betydning for terrortruslen mod Danmark.

Hamas' terrorangreb i Israel den 7. oktober 2023 og den efterfølgende israelske militære reaktion mod mål i primært Gaza har afstedkommet fornyet, markant fokus på den israelsk-palæstinensiske konflikt. Det skyldes bl.a. karakteren af Hamas' terrorangreb den 7. oktober 2023 samt intensiteten af den efterfølgende israelske militære reaktion og de heraf afledte omfattende civile tab og humanitære konsekvenser. Dette har bl.a. mobiliseret brede befolkningsgrupper til at udtrykke sig ved lovlig politisk virksomhed, herunder ved afholdelse af demonstrationer i mange vestlige lande, bl.a. i Danmark.

Den historiske israelsk-palæstinensiske konflikt har også tidligere optaget dele af den brede befolkning i Danmark. Men hvor tidligere eskaleringer af konflikten ikke har haft samme grad af særskilt betydning for terrortruslen mod Danmark og danske interesser i udlandet, vurderer CTA, at den aktuelle situation rummer et væsentligt radikaliserings- og mobiliseringspotentiale, som kan aktivere en række trusselsaktører til spontane eller planlagte reaktioner, herunder terrorangreb. CTA vurderer derfor, at konflikten vil påvirke terrortruslen mod Danmark og danske interesser i udlandet betydeligt i en længere periode fremover, hvilket medvirker til en øget trussel mod israelske, jødiske og palæstinensiske interesser i Danmark. CTA vurderer, at konflikten potentielt kan introducere trusselsaktører, som ikke tidligere har været relevante i en dansk terrorsammenhæng, herunder den palæstinensiske gruppe Hamas, der primært opererer fra Gaza, og den libanesiske gruppe Hizbollah. Historisk har Hizbollah gennemført en række terrorangreb uden for regionen. Det seneste angreb, CTA er bekendt med, er et angreb på en israelsk turistbus i Bulgarien i 2012. CTA er ikke bekendt med, at Hamas skulle have gennemført terrorangreb uden for regionen. Dog konstaterer CTA, at der i december 2023 i Europa har været en række anholdelser af mulige Hamas-associerede personer, herunder i Danmark, Tyskland og Nederlandene. CTA vurderer, at der i Danmark findes personer, der sympatiserer med Hamas og Hizbollah, herunder personer der indgår i organiserede kriminelle miljøer. CTA vurderer, at det kan være en skærpende omstændighed for truslen, hvis personer fra organiserede kriminelle miljøer, der har en høj grad af voldsparathed og adgang til våben, radikaliseres og mobiliseres til at handle voldeligt, som følge af konflikten.

Konflikten, som involverer flere aktører i regionen, kan skabe grobund for, at narrativet om, at konflikten alene er et anliggende mellem Israel og militante grupper i Palæstina, i højere grad italesættes som en bredere konflikt mellem Vesten og den muslimske verden. Dette kan have en yderligere radikaliserende effekt i en dansk kontekst, herunder især blandt muslimske propalæstinensiske enkeltpersoner. Dette øger risikoen for, at spontane eller

planlagte reaktioner, herunder et terrorangreb, udgår fra fx soloaktører, som ikke i forvejen er kendt af myndighederne for radikalisering eller andre bekymrende forhold.

CTA vurderer ydermere, at konflikten indeholder et væsentligt mobiliserings- og radikaliseringspotentiale, som kan påvirke militante islamister i Danmark. CTA vurderer, at bl.a. opfordringer i militant islamistisk propaganda til at begå terrorhandlinger i Vesten som reaktion på konflikten kan påvirke og inspirere militante islamister i Danmark til at handle. Trods betydelige ideologiske forskelle mellem Hamas og militant islamistiske transnationale grupper, som fx Islamisk Stat og al-Qaida, har CTA i tiden efter den 7. oktober 2023 set flere eksempler på, at grupper som Islamisk Stat, Islamisk Stat i Khorasan-Provinsen og al-Qaida har udnyttet konflikten. Eksempelvis offentliggjorde Islamisk Stats officielle mediebureau i januar 2024 en tale, hvor der blev opfordret til drab på bl.a. europæere som hævn for "brødrene" i Palæstina. CTA vurderer, at de militant islamistiske gruppers anvendelse af propaganda i relation til denne konflikt kan påvirke terrortruslen mod Danmark. CTA vurderer, at der kan udgå en trussel fra enkeltpersoner i periferien af det fysiske militant islamistiske miljø i Danmark, men det er **mindre sandsynligt**, at det etablerede miljø i Danmark aktivt vil engagere sig voldeligt i konflikten. Dette skyldes bl.a., at der er betydelige ideologiske forskelle mellem Hamas og transnationale militant islamistiske grupper, som fx Islamisk Stat og al-Qaida, som miljøerne fortrinsvis støtter.

Den propalæstinensiske dagsorden har historisk været central for det venstreekstremistiske miljø i Danmark, og eskaleringen af konflikten har i høj grad reaktualiseret dagsordenen. CTA vurderer, at det danske venstreekstremistiske miljø kan bruge dagsordenen til mobilisering, herunder til anti-imperialistiske dagsordener, hvilket på sigt kan påvirke terrortruslen mod Danmark. Det er for nuværende **usandsynligt**[3], at venstreekstremister på baggrund af konflikten vil begå terror i Danmark.

Det antimyndighedsekstremistiske miljø i Danmark er kendetegnet ved løbende fokus på aktuelle dagsordener, der ofte tolkes i en konspirationsteoretisk ramme. En række centrale enkeltindivider inden for miljøet har engageret sig i den danske debat om konflikten i Gaza med udgangspunkt i konspirationsteoretiske narrativer om eksistensen af en jødisk elite, der bl.a. kontrollerer og styrer den danske regering. Det er for nuværende **usandsynligt**, at antimyndighedsekstremister på baggrund af konflikten vil begå terror i Danmark.

Det højreekstremistiske miljø i Danmark har i varierende grad fokus på konflikten, hvilket bl.a. har medvirket til et øget fokus på antisemitiske og anti-palæstinensiske narrativer blandt højreekstremister i Danmark. I Vesten har højreekstremister i enkelte tilfælde handlet voldeligt som følge af konflikten i Gaza, fx mod propalæstinensiske demonstrationer. Det er for nuværende **usandsynligt**, at højreekstremister på baggrund af konflikten vil begå terror i Danmark. ■

3) *"Usandsynligt" dækker ifølge CTA's definitioner en sandsynlighedsgrad på 0-10%.*
Se procentsatser for de øvrige definitioner på s. 7.

01

Militant islamisme

DEFINITION

Militant islamisme er en fortolkning af islamistisk ideologi, der legitimerer og accepterer anvendelsen af vold for at opnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.

FOTO: DIMITAR DILKOFF/AFP/RITZAU SCANPIX

SAMMENFATNING

CTA vurderer, at terrortruslen fra militante islamister fortsat er i niveauet **alvorlig**. Koranskændingerne i 2023 har reaktualiseret Danmark som et prioriteret mål blandt militant islamistiske grupper, hvilket har medført konkrete trusler rettet både mod mål i Danmark og mod danske interesser i udlandet. Konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina har ligeledes en radikaliserende og mobiliserende effekt. For mere om emnet, se s. 8-9. Samlet set har betydningen af koranskændinger samt konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina skærpet terrortruslen mod Danmark inden for niveauet **alvorlig**. CTA vurderer, at dynamikkerne også vil have afgørende betydning for terrortruslen i 2024.

Der er i Danmark i de senere år faldet dom i flere sager, hvor personer bosat i Danmark er blevet dømt for forsøg på at gennemføre terrorangreb. I 2023 er flere trusler mod Danmark imidlertid kommet fra aktører bosat i udlandet, herunder især fra enkeltaktører og små grupper af sympatisører med tilknytning til etablerede militant islamistiske grupper, som opererer i Europa eller Europas nærområder. Trusselsbilledet er dog også fortsat præget af tilstedeværelsen af militante islamister i Danmark, der bl.a. kan blive inspireret af opfordringer til angreb i militant islamistisk propaganda eller via transnationale kontakter online. CTA vurderer fortsat, at radikalisering, rekruttering og andre terrorrelaterede aktiviteter i høj grad foregår virtuelt. Online-platforme giver rum til unge personer med sympati for militant islamisme. En række anholdelser i Vesten i 2023 har involveret mindreårige og unge aktører.

Det mest sandsynlige militant islamistiske terrorangreb i Danmark er fortsat et angreb, der udføres af en soloterrorist eller en mindre gruppe af personer inspireret af Islamisk Stat eller al-Qaida, med lettilgængelige midler såsom blankvåben eller køretøjer, skydevåben eller hjemmelavede bomber. Militante islamisters måludpegning følger ikke et ensartet og forudsigeligt forløb. Målet kan ændre sig i løbet af planlægningsfasen og påvirkes af bl.a. opfordringer i militant islamistisk propaganda og aktuelle dagsordener, copycat-effekt, personlige netværk og angrebsplanlæggerens kapacitet. Angrebet i Bruxelles den 16. oktober 2023 illustrerer, hvordan en aktuel dagsorden kan påvirke måludpegning. Her skød og dræbte en gerningsmand to svenskere og sårede en tredje svensker motiveret af bl.a. koranskændingerne i Sverige.

CTA vurderer, at de mest sandsynlige mål for et militant islamistisk terrorangreb i Danmark, i ikke-prioriteret rækkefølge, er symbolmål, herunder jødiske og israelske mål, mål relateret til opfattede krænkelser af islam, LGBT+-mål eller myndighedsmål, samt civile mål, såsom et offentligt befærdet sted. Det er **sandsynligt**, at en stigning i antisemitiske holdninger og narrativer i Vesten, bl.a. afledt af konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina, medvirker til en øget trussel mod jødiske og israelske mål.

BETYDNINGEN AF OPFATTEDE KRÆNKELSER AF ISLAM FOR TERRORTRUSLEN

Terrortruslen i 2023 var i høj grad påvirket af de koranskændinger, som blev påbegyndt i Stockholm den 21. januar 2023, og som fortsatte gennem 2023, primært i Danmark og Sverige, men også andre steder i Europa. Det øgede negative fokus på Danmark fra militante islamister, som følge af koranskændingerne, har medvirket til at skærpe terrortruslen mod Danmark, og Danmark blev reaktualiseret som et prioriteret mål blandt militant islamistiske grupper. Dette forhold er bl.a. kommet til udtryk i trusler, herunder online, rettet mod enkeltpersoner i Danmark, mod Danmark generelt og mod danske interesser i udlandet.

Den skærpede trussel i 2023 udsprang på baggrund af Danmarks historik som opfattet krænkernation. Historisk har sager om opfattede krænkelser af islam haft afgørende betydning for terrortruslen mod Danmark. De såkaldte tegningesager i henholdsvis 2005 og 2008, hvor avisen Jyllands-Posten i 2005 bragte en række satiretegninger, og hvor flere danske medier genoptrykte de samme tegninger i 2008, er fortsat referencepunkt for militante islamister. Ved danske domstole er der i de senere år afgjort terrorsager mod herboende militante islamister, hvor der på forskellig vis har været opmærksomhed på krænkelsessager fra Danmark. Det gælder fx en sag, hvor en person ved endelig dom i 2022 blev idømt 12 års fængsel og samtidig fik frataget sit danske statsborgerskab.

CTA vurderer, at krænkelsessagernes betydning for terrortruslen afhænger af den eksponering, som den enkelte sag opnår i både nationale og internationale redaktionelle medier, på sociale medier og i militant islamistisk propaganda. Nogle sager får aldrig opmærksomhed i de militant islamistiske miljøer i Danmark og i udlandet, mens andre sager opnår en betydelig negativ opmærksomhed, herunder med planlægning og gennemførelse af militant islamistiske terrorangreb rettet mod mål i Vesten. CTA vurderer, at koranskændingerne i 2023 i høj grad har reaktualiseret denne trusselsdynamik i sager om opfattede krænkelser af Islam.

I militant islamistisk propaganda i 2023 er Danmark og flere danskere, som har medvirket til at skænde koraner, blevet fremhævet i et omfang, der ikke er set siden tegningesagerne. Der har bl.a. været opfordringer til angreb i forbindelse med koranskændingerne fra både Islamisk Stat og al-Qaida, og som noget nyt også fra shiamuslimske aktører. Det er **meget sandsynligt**, at dette kan inspirere personer til at udføre angreb, også på længere sigt.

Sociale medier og internationale redaktionelle medier kan også påvirke eksponeringen af potentielle krænkelsessager, både i forhold til omfang og hastighed. I forlængelse heraf vurderer CTA, at eksponeringen af krænkelsessager gradvist bliver mere uforudsigelig og vanskelig at kontrollere.

CTA vurderer, at koranskændingerne i 2023 i lighed med de såkaldte tegningesager også på langt sigt kan blive referencepunkt for militante islamister og dermed få betydning for truslen rettet mod enkeltpersoner specifikt eller mod Danmark generelt. Reaktioner relateret til krænkelsessager vil også kunne finde sted med betydelig forsinkelse. Angrebet på forfatteren Salman Rushdie i august 2022, som havde baggrund i en sag om opfattede krænkelser tilbage fra 1989, illustrerer dette. CTA vurderer, at vedvarende italesættelse af Danmark som en krænkernation i bl.a. militant islamistisk propaganda potentielt vil fastholde truslen mod Danmark og danske interesser i udlandet mange år frem. Det er **sandsynligt**, at det negative fokus fortsat vil manifestere sig i trusler, angrebsplanlægning og angrebsforsøg både mod Danmark og mod danske interesser i udlandet. ■

TRUSLEN MOD VESTEN FRA MILITANT ISLAMISTISKE GRUPPER I UDLANDET

FE skriver i **Udsyn 2023**, at den største terrortrussel mod Europa kommer fra enkeltpersoner og mindre grupper af militante islamister i og nær Europa, der lader sig inspirere af militant islamistisk propaganda.

Optrapningen af konflikten i Gaza som følge af Hamas' terrorangreb på Israel den 7. oktober 2023 har ført til målrettede trusler mod Europa i Islamisk Stats og al-Qaidas propaganda.

Selv om den mest akutte terrortrussel stadig kommer fra enkeltpersoner eller små sympatisørnetværk, spiller mere organiserede terrorgrupper stadig en vigtig rolle i at drive terrortruslen mod Europa og europæiske interesser i udlandet. Islamisk Stats og al-Qaidas evne til at udføre store koordinerede terrorangreb i Europa er dog sandsynligvis meget begrænset. Det skyldes bl.a. den internationale indsats mod terror, som lægger et løbende pres på terrorgrupper og -netværk i og uden for Vesten.

Selv om Islamisk Stat i 2023 har mistet en række højtplacerede ledere, har gruppen alligevel vist sig i stand til at understøtte og målrette angreb og angrebsforsøg på tværs af sin globale organisation og vil også i de kommende år udnytte den skrøbelige sikkerhedssituation i Syrien til at bevare sit manøvrerum og understøtte terrorangreb uden for landet,

Udsyn 2023 kan findes på FE's hjemmeside.

1.1 Udviklingen i Vesten

Den militant islamistiske terrortrussel i Vesten har i 2023 været præget af negative reaktioner på koranskændinger og konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina. Dette har bl.a. manifesteret sig i et øget antal konkrete trusler og angrebsplanlægning fra militante islamister og militant islamistiske netværk i Europa og Europas nærområder. Det er **muligt**, at der blandt disse netværk generelt er forstærket fokus på at understøtte eller dirigere angreb. Langt hovedparten af de gennemførte militant islamistiske terrorangreb i 2022 og 2023 blev dog udført af soloaktører, som var inspireret af militant islamistisk propaganda og drevet af enkeltsager, som eksempelvis opfattede krænkelser af islam.

TRUSLEN FRA TILREJSENDE

Truslen fra militante islamister fra udlandet kan udgå fra personer både med og uden tilknytning til Danmark. Der kan være tale om enkeltpersoner eller mindre grupper af personer, der er tilrejst med det formål at begå terrorangreb i Europa enten inspireret eller dirigeret af en militant islamistisk gruppe. Radikaliserede enkeltpersoner og mindre grupper af personer bosat i andre lande, i første række Danmarks nabolande, kan således også udgøre en terrortrussel mod Danmark.

Udnyttelse af flygtninge- og migrantruter er tidligere indgået som et centralt element i angrebsplanlægning fra Islamisk Stat mod mål i Europa, og det er **muligt**, at militante islamister fortsat har intention om at udnytte tilgængelige ruter.

CTA vurderer, at de primære mødesteder for militante islamister i Vesten ikke længere er i den fysiske verden, men i højere grad findes virtuelt. Udviklingen har bl.a. medvirket til en ændring i de personkredse, der kommer i kontakt med militant islamisme. I den forbindelse vurderer CTA, at unge personer i Vesten fortsat i stigende grad optræder i militant islamistiske, virtuelle miljøer.

Unge militante islamisters deltagelse i virtuelle netværk, hvori der fx opfordres til vold og bl.a. deles bombemanualer, kan påvirke deres oplevelse af, hvorvidt det er legitimt at begå voldshandlinger. Dette kommer bl.a. til udtryk ved, at andelen af afværgede militant islamistiske angreb i Vesten, som involverer unge personer til og med 18 år, siden 2022 er steget markant. Det er **sandsynligt**, at denne tendens vil fortsætte i det kommende år.

TERRORTRUSLEN FRA SHIAMUSLIMSKE MILITANTE ISLAMISTER

Ca. 10% af verdens muslimer er shiamuslimer. Sunni- og shiamuslimer ser overvejende ens på grundlæggende elementer inden for islam, herunder Koranen, Allah og Profeten. Den primære forskel mellem de to ligger i anskuelsen af, hvem der har autoritet og bør lede muslimer. Hvor sunnimuslimer lægger vægt på efterlevelse af Profetens levevis, lægger shiamuslimer vægt på slægtskab med Profeten. Sunnimuslimske militante islamister anser shiamuslimer som frafaldne og dermed som legitime angrebsmål.

Historisk har shiamuslimske militant islamistiske grupper eller enkeltpersoner udført få angreb i Vesten, typisk som led i nationale konflikter eller som reaktion på opfattede krænkelser af islam. Det shiamuslimske militant islamistiske miljø i Danmark er væsentligt mindre end det sunnimuslimske og bliver i mindre grad påvirket af propaganda fra transnationale aktører. Det er **mindre sandsynligt,** at det shiamuslimske militant islamistiske miljø påvirker det militant islamistiske trusselsbillede i Danmark i det kommende år.

Koranskændingerne i 2023 har dog medført reaktioner fra shiamuslimske aktører i udlandet, bl.a. i shiamuslimsk propaganda. CTA vurderer, at dette forhold, kombineret med konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina, har potentiale til at påvirke enkeltpersoner i det shiamuslimske militant islamistiske miljø til at handle voldeligt.

1.2 Militante islamister i Danmark

Det sunnimuslimske militant islamistiske miljø i Danmark udfolder sig både fysisk og virtuelt. Enkelte militante islamister i miljøet er fortrinsvis tilknyttet den fysiske del, andre bevæger sig ud og ind af både den fysiske og den virtuelle del, mens nogle personer alene er tilknyttet virtuelle netværk.

Den fysiske del af miljøet er hovedsageligt samlet i og omkring de større danske byer. Der er typisk tale om mindre, kønsopdelte og multietniske grupper af personer i 20'erne og 30'erne. Her pågår der aktiviteter af social og religiøs karakter og deling af ekstremistisk propagandamateriale. CTA vurderer, at der kan udgå en trussel fra enkeltpersoner i periferien af det fysiske militant islamistiske miljø i Danmark eller fra personer, som af forskellige grunde er blevet ekskluderet eller afvist af miljøet, mens det er **mindre sandsynligt**, at enkeltpersoner i det etablerede miljø i Danmark vil handle voldeligt.

Den virtuelle del af miljøet i Danmark er i højere grad end den fysiske del koblet til transnationale virtuelle netværk. Disse netværk, som typisk ikke har forbindelse til den fysiske del af miljøet, går på tværs af alder, etnicitet og nationalitet. Visse virtuelle kommunikationsplatforme tillader en relativt høj grad af anonymitet, og en række sociale medier og kommunikationsplatforme anvendes til terrorrelaterede aktiviteter, herunder propaganda og rekruttering. Ofte er dagsordenerne flygtige og præget af aktualitet, og emner, der ikke fylder væsentligt i det fysiske miljø, kan fylde langt mere online. Det er **meget sandsynligt**, at danskbaserede militante islamisters onlineaktivitet vil spille en væsentlig rolle i militante islamisters evne til at radikalisere og rekruttere i Vesten og i Danmark det kommende år.

CTA vurderer, at gennemsnitsalderen i de militant islamistiske virtuelle fora ofte er lavere end i de fysiske grupper. Dette skyldes bl.a., at virtuelle fora tilbyder anonymitet, hvilket muliggør deltagelse uden at blive bedømt på fysisk fremtoning, alder eller livserfaring samt udvisker de geografiske barrierer, der kan være til stede i fysiske miljøer. CTA vurderer, at unge i særlig grad er i risiko for at blive eksponeret for militant islamistisk materiale online grundet tilgængeligheden af materialet på både gængse og

nicheprægede sociale medier, spilplatforme og kommunikationsplatforme. Herudover vurderer CTA, at sårbare unge, der ikke kan begå sig i de fysiske militant islamistiske miljøer, i dag indgår som aktører i virtuelle militant islamistiske miljøer.[4]

Både fysiske grupper og virtuelle netværk kan fungere som "ekkokamre", hvor medlemmerne uimodsagt opbygger, bekræfter og forstærker hinanden i et militant islamistisk verdenssyn. Der hersker en betydelig grad af sikkerhedsbevidsthed i både de fysiske grupper og i de virtuelle netværk, hvor billigelse af volds- og terrorhandlinger samt opbakning til fx Islamisk Stat og al-Qaida som regel sker i lukkede fora eller indirekte gennem brug af indforståede referencer.

Det er **sandsynligt**, at den primære terrortrussel, der udgår fra militante islamister i Danmark, udgår fra enkeltpersoner i periferien af de fysiske grupper eller fra soloaktører radikaliseret online med sporadisk eller ingen forbindelse til det etablerede fysiske miljø.

CTA vurderer, at konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina indeholder et væsentligt radikaliserings- og mobiliseringspotentiale, som kan påvirke militante islamister i Danmark. For mere om emnet, se s. 8-9.

CTA vurderer, at der findes relationer mellem personer fra det kriminelle miljø og det militant islamistiske miljø. Sådanne relationer skyldes i de fleste tilfælde en fælles fortid eller familiære bånd og kan øge militante islamisters kapacitet til at udføre terrorangreb med skydevåben og sprængstoffer i Danmark. CTA vurderer imidlertid, at personer i de organiserede kriminelle miljøer i Danmark først og fremmest er motiverede af at tjene penge og opnå personlig status. Der har derfor i disse miljøer historisk været en generel modvilje mod at pådrage sig det potentielle myndighedsfokus, som det afstedkommer at være involveret i terrorrelaterede aktiviteter.

MILITANT ISLAMISTISK PROPAGANDA

Militant islamistisk propaganda medvirker fortsat til at radikalisere og inspirere personer i Vesten og i Danmark, herunder til at udpege mulige mål for angreb. Der er både tale om officiel propaganda, der produceres og distribueres af særskilte enheder i fx Islamisk Stat eller al-Qaida, og propaganda udarbejdet af affilierede grupper og andre sympatisører. Aktuelle dagsordener, såsom igangværende væbnede konflikter eller opfattede krænkelser af islam, fx koranskændinger, er drivende for propagandaen.

Der kan udgå en terrortrussel fra radikaliserede asylansøgere, afviste asylansøgere, anerkendte flygtninge samt migranter, der opholder sig i Danmark. Det er **muligt**, at enkelte udlændinge på tålt ophold i Danmark med sympati for militant islamisme udgør en terrortrussel. Der er en koncentration af løsladte terrordømte og andre radikaliserede løsladte, som er udvist i forbindelse med dom, på Udrejsecenter Kærshovedgård.

Det er **sandsynligt**, at nogle udviste terrordømte og personer med sympati for militant islamisme vil søge at etablere nye netværk eller styrke eksisterende netværk med ligesindede under ophold på Udrejsecenter Kærshovedgård. Kontakten er ikke nødvendigvis drevet af en interesse for militant islamisme og kan eksempelvis være motiveret af en fælles fortid og/eller sammenlignelige livssituationer. CTA vurderer, at personer på udrejsecentret kan være særligt modtagelige over for radikalisering og påvirkning fra militant islamistiske dagsordener. ■

4) *For mere om emnet henvises til CTA's analyse vedrørende ekstremistiske unge på PET's hjemmeside.*

FÆNGSELSPROBLEMATIKKER

Der kan udgå en terrortrussel fra radikaliserede indsatte i danske fængsler og arresthuse både under afsoning og efter deres løsladelse. Gruppen af radikaliserede personer i danske fængsler og arresthuse omfatter både personer dømt i terrorrelaterede sager og andre voldslegitimerende og voldsparate personer, der påbegynder eller fortsætter en radikaliseringsproces under varetægtsfængsling eller domsafsoning.

Udviklingen på området er præget af en årrække med et historisk højt antal sigtelser og domme i terrorsager både i Danmark og i flere andre europæiske lande. Den høje koncentration af terrordømte medfører en øget risiko for gensidig påvirkning og styrkelse af netværk blandt radikaliserede personer i danske fængsler og arresthuse. I de kommende år løslades der et stort antal terrordømte i Danmark og i andre europæiske lande.

CTA vurderer, at såvel de terrordømte som andre radikaliserede indsattes profiler er blevet mere diverse. Dette kommer til udtryk ved en stor variation i personernes kapacitet, netværk, ideologiske tilknytning, psykologiske profiler samt den alders- og kønsmæssige fordeling. Myndighederne vil derfor i de kommende år skulle imødegå trusler fra forskellige og nye typer af terrordømte og radikaliserede indsatte og løsladte.

I december 2020 nedsatte den daværende justitsminister en tværministeriel indsatsgruppe, som skal komme med anbefalinger til at styrke indsatsen over for terrorsigtede, terrordømte og andre radikaliserede personer, både under varetægt og afsoning samt i forbindelse med løsladelse. De to rapporter udarbejdet af indsatsgruppen kan læses på Justitsministeriets hjemmeside.

1.3 Udrejste og tilbagevendte fra Syrien/Irak

CTA vurderer, at der siden sommeren 2012 er udrejst et større antal personer fra Danmark til konfliktområdet i Syrien/Irak.[5] CTA er ikke bekendt med, at der siden 2016 er udrejst personer fra Danmark til konfliktområdet med henblik på at tilslutte sig en militant islamistisk gruppe.

Ca. en tredjedel af de udrejste er omkommet i konflikten, og ca. halvdelen er på nuværende tidspunkt vendt tilbage til Danmark eller andre lande uden for konfliktzonen. Alle voksne, der er returneret til Danmark siden 2016, er dømt eller under retsforfølgelse for forbrydelser begået

5) *Baseret på tilgængelige oplysninger vurderer CTA som tidligere, at minimum 161 personer er udrejst til konfliktzonen i Syrien/Irak siden 2012. CTA bemærker, at informationsindhentning i konfliktområder generelt er udfordrende.*

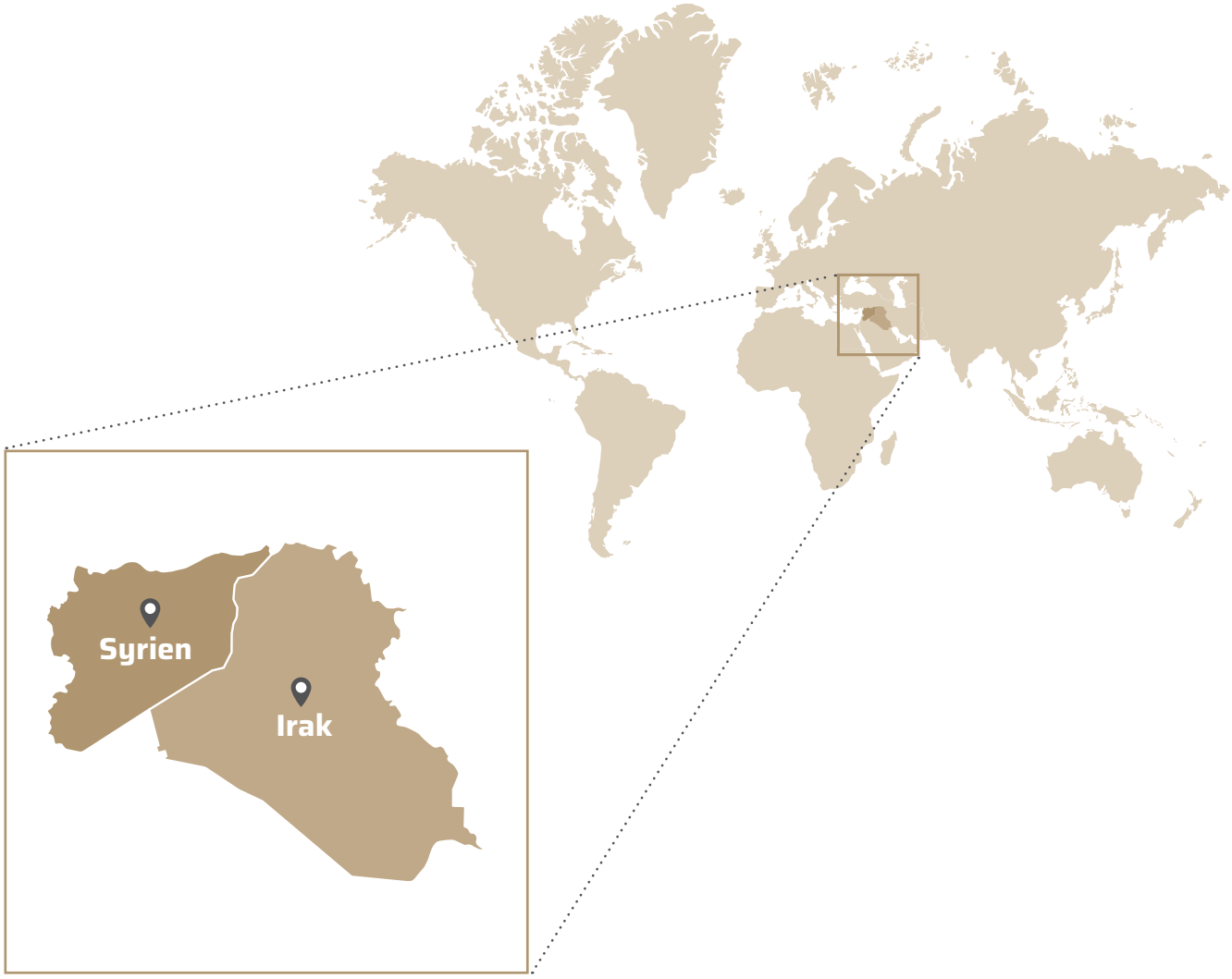

i forbindelse med deres ophold i konfliktzonen. I juni 2023 blev en kvinde og hendes to børn evakueret til Danmark fra Roj-lejren. Kvinden er sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114 e og § 114 j. Herudover blev en kvinde i august 2023 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 114 e og § 114 j og idømt fire års fængsel samt frataget sit danske statsborgerskab.

Ifølge CTA's oplysninger befinder ca. en femtedel af de udrejste fra Danmark sig fortsat i konfliktzonen eller omkringliggende lande, særligt i Tyrkiet. Herudover opholder der sig ifølge CTA's oplysninger ca. 45 børn af udrejste i konfliktzonen eller i omkringliggende lande, som har en forælder, der har eller havde dansk statsborgerskab ved barnets fødsel, eller som har haft opholdstilladelse i Danmark. Af disse børn opholder under ti sig i lejrene i det nordøstlige Syrien med deres mødre, hvoraf én er dansk statsborger.

Enkelte af de personer, der er eller har været udrejst fra Danmark til konfliktzonen i Syrien/Irak, kan udgøre en trussel mod Danmark eller mod danske interesser i udlandet. Hvorvidt dette er tilfældet beror på en konkret vurdering af den enkeltes eventuelle intention om og kapacitet til at angribe danske mål.

Det er **usandsynligt**, at der aktuelt udgår en terrortrussel fra børn af personer udrejst fra Danmark, som fortsat befinder sig i konfliktzonen eller i omkringliggende lande. Hvorvidt der på sigt udgår en terrortrussel fra de udrejstes børn beror på en konkret og individuel vurdering af det enkelte barn.

Truslen fra udrejste fra Danmark, herunder de udrejstes børn, der returnerer til Danmark, vil bl.a. kunne påvirkes af, hvorledes de modtages af de hjemlige myndigheder, herunder om de tilbydes forebyggende socialfaglig støtte. ■

DEN NATIONALE RISIKOVURDERING AF TERRORFINANSIERING

Den Nationale Risikovurdering af Terrorfinansiering har som formål at modvirke terrorfinansiering både i Danmark og i udlandet.

Den Nationale Risikovurdering af Terrorfinansiering fra 2024 vurderer, at der i Danmark er høj risiko for terrorfinansiering ved en række områder, herunder kryptoaktiver, nonprofit-området, kontanter og højværdivarer, ulovlig pengeoverførselsvirksomhed og autoriseret pengeoverførsels-virksomhed. Derudover er der betydelig risiko for terrorfinansiering gennem pengeinstitutter, organiseret kriminalitet samt identitetsmisbrug og afledt kriminalitet.

Den Nationale Risikovurdering af Terrorfinansiering 2024 kan findes på PET's hjemmeside.

1.4 Terrorfinansiering i Danmark

CTA vurderer, at terrorfinansiering fra personer i Danmark hovedsageligt tilgår militant islamistiske grupper i Syrien, Irak, Somalia, Tyrkiet, Afghanistan, Libanon og Palæstina. Det er **muligt**, at der, som resultat af konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina, vil tilgå flere penge til Palæstina, og at disse midler vil blive anvendt til terrorfinansiering.

Islamisk Stat besidder formentlig stadig væsentlige økonomiske reserver, men gruppens indtægter og udgifter er reduceret markant efter tabet af territorium i Syrien og Irak. Det er derfor **sandsynligt**, at finansiering, herunder til enkeltpersoners underhold i konfliktzoner fortsat vil involvere personer i Danmark. Det er samtidig **muligt**, at et øget fokus på forsøg på at dirigere eller understøtte angreb i Vesten vil medføre forsøg på finansiering af enkeltpersoner til dette formål. CTA vurderer, at Islamisk Stat i stigende grad vil forsøge at udnytte kryptovaluta til at tiltrække donationer. Herudover forsøger terrorgrupper til stadighed at finde nye finansieringsmuligheder, bl.a. via organiseret narkokriminalitet i udlandet.

I Danmark er der de seneste år faldet dom i flere sager, hvor personer er blevet dømt efter straffelovens bestemmelse om finansiel støtte til terrorisme.

1.5 Truslen mod danske interesser uden for Vesten

CTA vurderer, at danske diplomatiske repræsentationer og anden dansk tilstedeværelse uden for Vesten, herunder ansatte i danske virksomheder, vil kunne blive opfattet som symbolmål, der giver mulighed for at ramme Danmark uden at foretage angreb i Danmark. Dette var ikke mindst aktuelt i 2023, hvor det øgede fokus på særligt Danmark og Sverige efter koranskændingerne også har påvirket truslen mod danske interesser i udlandet. Dette er både kommet til udtryk i propagandaen og i en række trusler samt enkelte angrebsforsøg og angreb på vestlige, herunder danske, interesser uden for Vesten. Eksempelvis var der i begyndelsen af 2023 angrebsplanlægning mod en række europæiske konsulater i Tyrkiet. Desuden blev en dansk NGO angrebet i Basra i Irak den 22. juli 2023. Det er **sandsynligt**, at angrebet relaterer sig til koranskændingerne.

TERRORTRUSLEN UDEN FOR VESTEN

FE skriver i **Udsyn 2023**, at lokale konflikter også i fremtiden vil være en vigtig drivkraft for terrortruslen. Konflikterne skaber forhold, der gør det muligt for ekstreme grupper at opbygge kapaciteter til at gennemføre eller understøtte terrorangreb. Det gælder eksempelvis øget operativt frirum og muligheden for, at en regional stormagtskonflikt kan hæmme indsatsen mod terrorgrupper som al-Qaida og Islamisk Stat.

FE skriver endvidere, at Hamas-bevægelsens terrorangreb i Israel den 7. oktober 2023 og Israels massive militære modsvar er et tydeligt eksempel på, hvordan uløste konflikter i Europas nærområde kan eskalere hurtigt og skabe omfattende ustabilitet. En langvarig israelsk militær kampagne og tilstedeværelse i Gaza sammenholdt med en generel vrede mod Vesten vil skærpe truslen mod vestlige, herunder danske, interesser i regionen. **Udsyn 2023** kan findes på FE's hjemmeside.

02

Højre-ekstremisme

DEFINITION

Højreekstremisme er en fællesbetegnelse for de forskellige politiske holdninger, der ligger yderst til højre i det politiske spektrum, og som legitimerer og accepterer anvendelsen af vold for at opnå politiske og ideologiske mål.

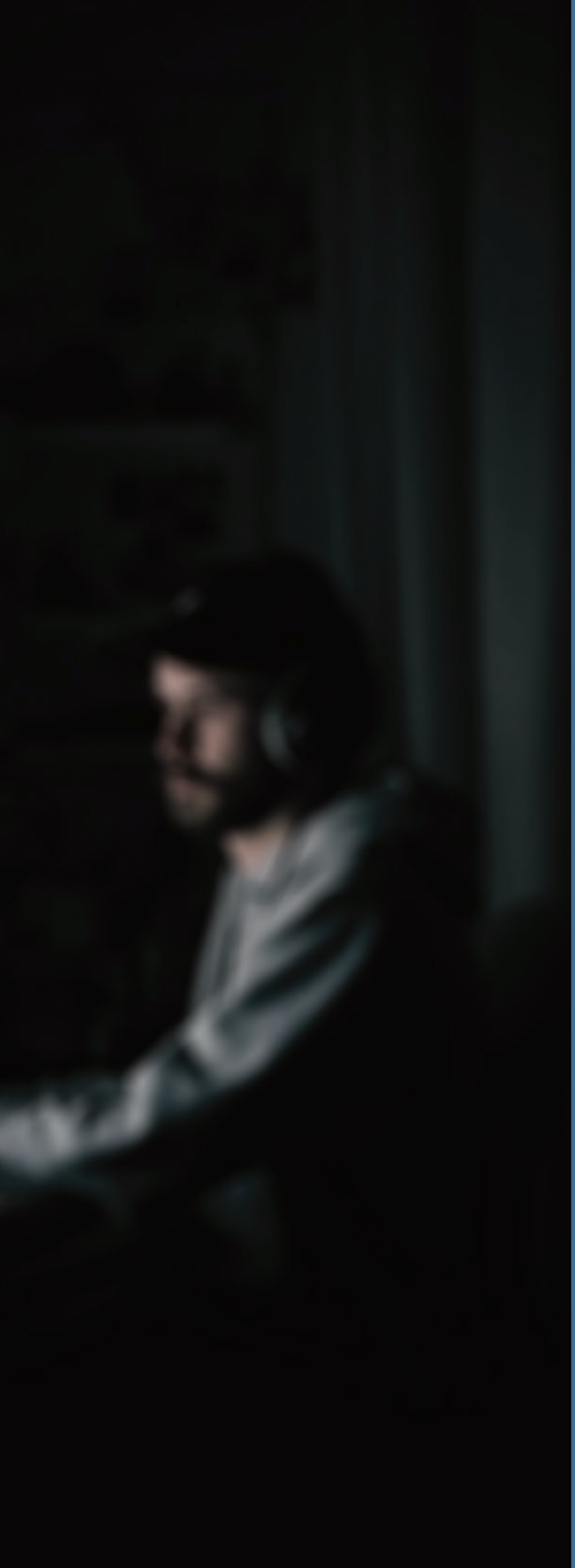

SAMMENFATNING

CTA vurderer, at terrortruslen fra højreekstremister fortsat er i niveauet **generel**. Den højreekstremistiske trussel i Vesten og Danmark udspringer primært fra personer, der er radikaliseret online. CTA vurderer, at mange af dem, der rekrutteres til de højreekstremistiske virtuelle miljøer, er unge og mindreårige, herunder personer med psykiske lidelser eller andre sårbarhedsproblematikker.[6] Der ses samtidig også tendenser til øget organisering i den fysiske verden. I Vesten og Danmark etableres fx højreekstremistiske grupper, de såkaldte Active Clubs, der har fokus på kampsportstræning og dyrkelse af højreekstremistiske narrativer. Herudover ses eksempler på en sammensmeltning mellem unge højreekstremisters virtuelle aktiviteter og fysisk organisering.

Det mest sandsynlige højreekstremistiske terrorangreb i Danmark er et angreb, der udføres af en onlineradikaliseret soloterrorist eller en mindre gruppe af personer, der kan have både virtuelle og fysiske mødestrukturer. I forlængelse heraf vurderer CTA, at der kan udgå en trussel fra personer i periferien af etablerede højreekstremistiske netværk, der er sårbare over for radikalisering, og som kan finde identitet, inspiration og fællesskab i det højreekstremistiske miljø.

Højreekstremisters måludpegning følger ikke et ensartet og forudsigeligt forløb. Målet kan ændre sig i løbet af planlægningsfasen og påvirkes bl.a. af propaganda, aktuelle dagsordener, copycat-effekt, personlige netværk og præferencer samt angrebsplanlæggerens kapacitet. CTA vurderer, at de mest sandsynlige mål for et højreekstremistisk terrorangreb i Danmark, i ikke prioriteret rækkefølge, er muslimske mål, jødiske mål, LGBT+-mål, myndighedsmål og/eller kritisk infrastruktur, samt personer og grupper, der opfattes som en trussel mod hvide befolkningsgrupper. Konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina har bl.a. øget fokus på antisemitiske og anti-palæstinensiske narrativer i dele af det højreekstremistiske miljø. For mere om emnet, se s. 8-9.

6) *For mere om emnet henvises til CTA's analyse vedrørende ekstremistiske unge på PET's hjemmeside.*

2.1 Udviklingen i Vesten

Den højreekstremistiske terrortrussel i Vesten er fortsat tæt knyttet til dynamikker i den virtuelle verden. Soloaktører, der var radikaliseret online, stod bag langt hovedparten af de gennemførte og afværgede højreekstremistiske terrorangreb i 2022 og 2023. Ekstremistisk materiale spredes online i større internationale højreekstremistiske netværk som Terrorgram[7] og mindre grupper og netværk via både krypterede og ukrypterede platforme og beskedtjenester som Telegram, Facebook og Discord.

CTA vurderer, at der er en øget fysisk organisering og netværksdannelse blandt højreekstremister efter covid-19-pandemiens ophør. Koncerter, højreekstremistiske mindedage og marcher udgør igen internationale samlingspunkter for højreekstremister. Generelt ses der i Vesten flere nye mindre grupper samt et øget fokus på fysisk træning og kapacitetsopbygning. Det sker fx gennem Active Clubs, der er en ny international organisationsform for højreekstremister, hvor små lokale grupper samles om kampsport, fysisk træning og dyrkelse af nationale og højreekstremistiske narrativer. Æstetikken indbefatter et mere mainstream visuelt udtryk, hvor medlemmer af Active Clubs fremstår veltrænede og stilbevidste, mens fx voldsforherligende æstetik og hagekors er sjældent forekommende. CTA vurderer, at det er **meget sandsynligt**, at Active Clubs også kan appellere til personer, der ikke i udgangspunktet er højreekstremister, herunder i fx kampsports- og hooliganmiljøerne.

CTA vurderer, at Active Clubs er en del af en tendens i Vesten, hvor højreekstremister forbereder sig på en forventet kommende krise og/eller et samfundskollaps og derfor har fokus på rekruttering, radikalisering og kapacitetsopbygning samt generel påvirkning af samfundet i en højreekstremistisk retning. ■

7) *Se mere om Terrorgram i boksen på s. 24.*

2.2 Miljøer og aktiviteter

Det højreekstremistiske miljø i Danmark består af en række fysiske og virtuelle netværk og grupper. Disse fungerer med varierende grad af hierarki, struktur og medlemskrav, som spænder fra fast optagelsesprocedure og ledelse til uformelle og lederløse fællesskaber.

Danske højreekstremister benytter og administrerer en lang række åbne og lukkede danske og internationale virtuelle fora fordelt på mange forskellige platforme og beskedtjenester som fx Telegram og Discord. CTA vurderer, at antallet af højreekstremister online langt overstiger antallet af højreekstremister, der indgår i grupper med fysisk fremmøde. Alle højreekstremistiske grupper og netværk anvender i dag onlineplatforme og beskedtjenester til kommunikation, spredning af propaganda og rekruttering. Disse dynamikker forstærkes i mange tilfælde af platformenes algoritmer, der medvirker til at synliggøre og sprede højreekstremistisk propaganda.

CTA vurderer, at onlinerekrutteringen til højreekstremistiske miljøer i Vesten og Danmark er blevet mere opsøgende og strategisk det seneste år. Fra åbne fora inviteres potentielle interesserede ind i mere lukkede grupper, hvor der foregår en radikalisering. I nogle tilfælde medfører interaktionerne online invitationer til deltagelse i aktiviteter i den fysiske verden.

Det er **sandsynligt**, at tilstedeværelse i grupper, hvori der fx opfordres til vold eller bl.a. deles bombemanualer, kan påvirke især unge og/eller sårbare personers vurdering af, hvornår det anses for legitimt at begå voldshandlinger. I Danmark og Vesten er unge, der har mødt hinanden online, i stigende grad begyndt at etablere grupper, der inkluderer fysisk fremmøde. CTA vurderer, at denne dynamik viser, at online- og offline-domæner ikke længere kan opfattes som to adskilte "verdener". Således er det almindeligt, at ekstremister inspireres i det ene domæne, men eventuelt handler i det andet.

I danske og internationale højreekstremistiske miljøer arbejdes der på at påvirke den generelle holdning i befolkningen til højreekstremistiske mærkesager, herunder at gøre højreekstremistiske holdninger mere mainstream. Denne tilgang omtales også som "The Overton Window".[8] Begrebet blev i terrormæssig sammenhæng aktualiseret, da den højreekstremistiske gerningsmand bag terrorangrebet mod en LGBT+-bar i Slovakiet i 2022 anvendte det i sit manifest.

Det er **sandsynligt**, at rekrutterings- og påvirkningsstrategier i Danmark og Vesten kan øge antallet af højreekstremister og/eller antallet af personer, der eksponeres for højreekstremistisk materiale. I forlængelse heraf vurderer CTA, at sårbare unge, der ikke kan begå sig i de fysiske højreekstremistiske miljøer, i dag indgår som væsentlige aktører i virtuelle højreekstremistiske miljøer. Det er **muligt**, at nogle af disse vil være særligt sårbare over for radikalisering, hvilket kan øge terrortruslen fra især højreekstremistiske soloaktører.

I Danmark er der ikke gennemført højreekstremistiske angreb eller konstateret angrebsplanlægning de senere år, men én ung dansk højreekstremist tilknyttet Feuerkrieg Division blev i maj 2023 idømt 5½ års fængsel efter straffelovens § 114 c og § 114 e for forsøg på at hverve en anden person til en terrororganisation samt for fremme af terrorvirksomhed. Dommen er anket. ■

8) *"The Overton Window" er et teoretisk begreb navngivet efter den amerikanske forsker, Joseph Overton. Begrebet anvendes til at beskrive, hvordan grænserne for alment accepterede politiske holdninger i et samfund kan rykkes over tid.*

TERRORGRAM OG "SAINTS"

Terrorgram er et internationalt virtuelt højreekstremistisk netværk og kollektiv, der skaber, samler og udsender højreekstremistisk propaganda. Terrorgram er en sammentrækning af ordene "Terror" og "Telegram", hvor sidstnævnte er den onlineplatform, hvor det meste materiale spredes. Terrorgram er inspireret af SIEGE-kulturen og accelerationisme[9] og har i sine publikationer særlig fokus på brug af vold for at fremskynde et samfundskollaps, fx ved opfordringer til terrorangreb samt instruktioner i forhold til mål og fremgangsmåde. I 2022 skød og dræbte en 19-årig højreekstremistisk gerningsmand to personer og sårede en tredje person alvorligt i et angreb på en LGBT+-bar i Bratislava, Slovakiet. I gerningsmandens manifest, der redegjorde for inspirationen og motivationen for angrebet, var der direkte reference til Terrorgram.

Dyrkelsen af gerningsmændene bag højreekstremistiske terrorangreb er et centralt element i Terrorgram-universet. Højreekstremistiske gerningsmænd omtales som "saints" og gøres til genstand for idolisering. Eksempelvis omtales Brenton Tarrant, der i 2019 dræbte 51 personer i et højreekstremistisk angreb mod to moskéer i New Zealand, som "Saint Tarrant" og portrætteres i memes og ikonografi som en helgen.

9) *SIEGE-kulturen, der er inspireret af accelerationisme, har i vidt omfang sammenfaldende fjendebilleder med andre højreekstremistiske grupperinger, men med fokus på kampen mod "systemet".*

Accelerationisme er et centralt begreb i moderne højreekstremisme. Begrebet rummer forestillingen om at redde "den hvide race" ved at fremskynde et samfundskollaps og en efterfølgende racekrig ved brug af terror som værktøj til at destabilisere samfundet.

2.3 Ideologier og kulturer

Danske højreekstremister henter inspiration fra forskellige politiske og ideologiske dagsordener, herunder konspirationsteorier. CTA vurderer, at der i Vesten og i Danmark findes en række højreekstremistiske personer og organisationer med specifikke og klart afgrænsede ideologiske rammer, herunder klassiske nationalsocialistiske organisationer. Desuden findes grupper, ofte virtuelle, med sammensatte men dog sammenhængende ideologiske udgangspunkter, heriblandt den såkaldte SIEGE-kultur.

CTA vurderer, at der i dag ses en stigning i antallet af ideologisk løst forankrede højreekstremistiske virtuelle fællesskaber, og at disse ofte inkluderer mindreårige og unge. Personerne i disse fællesskaber opfatter ofte sig selv som en del af et internationalt virtuelt miljø, hvor tilhørsforhold til en specifik organisation eller gruppe har mindre betydning. I stedet sammensættes narrativer og fjendebilleder ud fra højreekstremistiske og voldsforherligende inspirationskilder, ligesom dyrkelsen af voldsæstetik og højreekstremistiske "saints" ofte er centrale elementer. Ideologi og faste organisatoriske rammer træder således i baggrunden, hvilket skaber større rum for individuelle, ofte hybride, overbevisninger og fællesskaber. Parallelt med højreekstremisme ses eksempelvis fascination af "true crime" (fx massemordere), skoleskyderier eller "gore" (dvs. eksplicit ekstrem vold, fx henrettelsesvideoer).

CTA vurderer, at danske højreekstremisters antistatslige fokus, der voksede frem under covid-19-pandemien, fastholdes gennem øget kapacitetsopbygning, der grundlæggende bunder i miljøets mistro til myndighedernes evne til at varetage borgernes interesser. CTA vurderer desuden, at fokus på antisemitiske narrativer og konspirationsteorier er øget de senere år, hvilket bl.a. skyldes inspiration fra antimyndighedsekstremistiske konspirationsteorier om opfattede "onde eliter". Antisemitiske narrativer fastholdes og forstærkes samtidig gennem aktuelle udenrigspolitiske begivenheder som fx konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina, hvilket potentielt kan øge truslen mod jødiske mål. ■

HYBRIDISERING OG SOLOAKTØRER

Hybridisering defineres af CTA som en proces, hvorigennem sammenblandinger af forskellige ideologier, verdenssyn eller miljøer fører til nye ekstremistiske narrativer og handlemåder hos enkeltpersoner, grupper eller miljøer.

CTA konstaterer en stigende tendens i Vesten og i Danmark til sammenblanding af såvel traditionelle ideologiske og religiøse som ikke-ideologiske narrativer, udtryk og fremgangsmåder hos ekstremister, der låner af hinanden på tværs af ideologiske/religiøse skel og/eller sammensætter nye, individuelle fjendebilleder og narrativer. Samfundsmæssige strømninger og teknologiske udviklinger skaber forudsætninger for, at ekstremistiske narrativer i højere grad kombineres. Det skaber grobund for, at enkeltpersoner sammensætter egne verdens- og fjendebilleder, der er præget af såvel ideologiske som religiøse forestillinger, men som også suppleres af konspirationsteorier, ekstrem voldsfascination og helt nære personlige forhold som fx psykiske lidelser.

Der kan være mange forskellige motiver bag et hybridiseret verdensbillede. Nogle ekstremistiske aktører er motiveret af nye politiske narrativer og dagsordener, der ikke rummes af de eksisterende ideologier, mens andre ekstremistiske aktører primært motiveres af personlige problemstillinger, hvilket i forskningen ofte omtales som "lone actor grievance-fuelled violence". Her kan den enkelte aktør koble personlige negative oplevelser til bredere dagsordener, hvilket vanskeliggør en klar skelnen mellem ideologisk overbevisning, kriminel intention og personlig motivation som bevæggrund for konkret voldelig handling. CTA vurderer, at hybridisering ofte tager udgangspunkt i højreekstremistiske narrativer, men også forekommer blandt andre ekstremister.

For yderligere information om begrebet hybridisering henvises til **Vurdering af terrortruslen mod Danmark 2023.**

03

Antimyndigheds-ekstremisme

DEFINITION

Antimyndighedsekstremisme er et ikke-ideologisk og ofte konspirationsteoretisk fællesskab om hel eller delvis afvisning af eksisterende nationale og internationale myndighedsudøvende institutioner, der legitimerer og accepterer anvendelsen af vold for at opnå politiske mål.

FOTO: CHRISTIAN LINDGREN/RITZAU SCANPIX

SAMMENFATNING

CTA vurderer, at terrortruslen fra antimyndighedsekstremister fortsat er i niveauet **begrænset**. Antimyndighedsekstremismen i Danmark har udviklet sig fra i høj grad at være drevet af modstand mod de restriktioner, der fulgte covid-19-pandemien, til at være kendetegnet af flere parallelle, bredtfavnende og omskiftelige dagsordener, hvilket gør, at det antimyndighedsekstremistiske miljø fortsat er aktivt.

Det fortsat høje aktivitetsniveau er primært drevet af toneangivende og dagsordensættende aktører med mange følgere online. Disse aktører er i stand til at dirigere og aktivere deres følgere til handling og derigennem skabe intensivt negativt fokus på specifikke personer. De søger ikke nødvendigvis selv at anvende vold, men skaber og spreder propaganda, konspirationsteorier og trusselsbærende narrativer på gængse platforme som Facebook og YouTube. Sådanne narrativer kan karakteriseres som ekstremistiske, da de legitimerer vold og dermed kan anspore til voldsanvendelse. Det er dermed **muligt**, at trusselsbærende narrativer kan medføre indirekte påvirkning af truslen. Ved indirekte påvirkning af truslen eksisterer der ikke en eksplicit opfordring til angreb. Til gengæld kan den samlede sum af fx trusler på sociale medier samt markant negativ medieeksponering medføre en potentiel personrettet måludpegning. Denne dynamik kan således indirekte medvirke til, at enkeltpersoner udpeges som mål for angreb. Et sådant angreb kan afhængigt af omstændighederne have karakter af terror. Endvidere kan narrativerne potentielt også medvirke til at erodere tilliden til myndighederne og samfundets institutioner på længere sigt.

Det mest sandsynlige antimyndighedsekstremistiske terrorangreb i Danmark er et angreb, der udføres af en soloterrorist eller en mindre gruppe af personer, der potentielt er påvirket af trusselsbærende narrativer, som typisk spredes online.

CTA vurderer, at aktivitetsniveauet i det fysiske antimyndighedsekstremistiske miljø generelt er lavere i dag end under covid-19-pandemien, men at den fysiske del af miljøet kan genaktiveres af en eventuel fremtidig opfattet krisesituation. CTA vurderer, at det mest sandsynlige mål for antimyndighedsekstremistisk terror i Danmark er enkeltpersoner, som fx politikere, myndigheds- og fagpersoner, eller institutioner eksponeret i et antimyndighedsekstremistisk narrativ.

I det antimyndighedsekstremistiske miljø findes flere dominerende konspirationsteorier, herunder vedr. påståede skjulte eliter, der bl.a. knyttes til seksuel børnemisbrug. Miljøet er aktuelt særligt forkuseret på konspirationsteoretiske narrativer om eksistensen af en jødisk elite. Konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina har i dele af det antimyndighedsekstremistiske miljø bl.a. forstærket antisemitiske fjendebilleder om opfattede jødiske eliter. For mere om emnet, se s. 8-9.

TRUSSELSBÆRENDE NARRATIVER

Trusselsbærende narrativer kan karakteriseres som ekstremistiske, da de legitimerer vold og dermed kan anspore til voldsanvendelse. Udbredelsen af trusselsbærende narrativer har betydet, at truslen fra antimyndighedsekstremister kan manifestere sig ved voldelige angreb rettet mod primært enkeltpersoner eller i en trussel rettet mod det demokratiske fundament i samfundet på længere sigt.

Antimyndighedsekstremister tager udgangspunkt i almene og aktuelle problemstillinger, der kan have bred appel i samfundet. Disse emner fortolkes ofte i en konspirationsteoretisk ramme, hvor de forbindes med trusselsbærende narrativer, der eksempelvis kan omhandle, at regeringen opfattes som værende illegitim og derfor skal straffes af "folket". Hvis regeringen eller staten generelt anses for illegitim, kan det potentielt også skabe accept af at bekæmpe disse institutioner med voldelige midler.

QAnon-konspirationsteorierne, der stammer fra USA, er et eksempel på et trusselsbærende narrativ, som kan anspore til vold. Disse konspirationsteorier siger, at der findes en global korrupt elite bestående af bl.a. politikere, embedsmænd og fremtrædende erhvervsfolk, der er pædofile og tilbeder Satan. I en dansk kontekst kom indflydelsen fra QAnon til udtryk i forhold til den hetz og de trusler, der i 2023 blev fremsat mod skuespilleren bag en kendt figur fra dansk børne-TV. Figuren blev anset for at være delagtig i, hvad der opfattedes som udbredt grooming af børn og pædofili. Narrativerne om den påståede udnyttelse af børn blev i tråd med QAnon-teorierne også rettet mod myndighederne.

3.1 Udviklingen i Vesten

Antallet af antimyndighedsekstremistiske terrorangreb i Vesten er faldet fra 2022 til 2023. Der har imidlertid været en række hændelser, der ikke har karakter af voldelige personangreb. Eksempelvis seks ildspåsættelser på skoler i Belgien, som myndighederne mener, kan være forbundet med antimyndighedsekstremisme og konspirationsteoretiske narrativer. I sagskomplekset blev et skoleprogram med seksualundervisning bl.a. opfattet som myndighedernes indførelse af et "pædofilt system" og som en plan om at få børn til at skifte køn. CTA vurderer, at identitetspolitiske spørgsmål, herunder særligt emner relateret til køn og seksualitet, har været en fællesnævner for flere antimyndighedsekstremistiske hændelser i Vesten.

På bagkant af den chikane, som sundhedspersonale og myndighedspersoner oplevede i forbindelse med myndighedernes håndtering af covid-19-pandemien, har flere lande i Vesten konstateret generelt øget fjendtlighed mod myndighedsrepræsentanter. En lignende tendens afspejles også i Danmark, hvor fx nogle offentligt ansatte må gå med overfaldsalarmer, som følge af en stigning i antallet

af chikanetilfælde og trusler. CTA vurderer, at det er **muligt**, at denne stigning til dels kan være forårsaget af antimyndighedsekstremisters spredning af trusselsbærende narrativer, der udpeger myndighederne og deres repræsentanter som en del af en illegitim eller ond elite.

Trusselsbærende narrativer er ofte rettet mod politikere og andre offentlige personer. Omfanget af trusler og deres karakter kan medføre adfærdsændringer hos den enkelte modtager af trusler, der fx begrænser sin synlighed i den offentlige debat eller vælger helt at indstille sit politiske engagement. Når trusler og chikane, herunder med afsæt i ekstremistiske narrativer, medfører denne såkaldte chilling effect, kan det medvirke til at erodere en helt central forudsætning for et demokrati: At fri debat baseret på fakta kan ske uden frygt for repressalier.

Det antimyndighedsekstremistiske miljø i Vesten og Danmark anskuer ofte den opfattede samfundselite gennem antisemitiske konspirationsteorier, hvilket danner grundlag for hybridisering med højreekstremistiske miljøer, ideer og handlemåder. ■

HYBRIDISERING - EKSEMPEL

Der ses en række overlap mellem højre- og antimyndighedsekstremister. Dette skyldes, at konspirationsteorier har en fremtrædende rolle i begge miljøer, og at der er et sammenfald i fjendebillederne, herunder i forhold til jøder, LGBT+-personer og myndighederne.

Særligt antisemitismen kommer dog til udtryk på forskellig vis. For højreekstremister er antisemitismen funderet i racespørgsmål, mens antimyndighedsmiljøet er fokuseret på konspirationsteoretiske forestillinger om en opfattet ond jødisk elite, men typisk ikke jøder generelt. Forskelle angående racespørgsmålet betyder, at der ikke sker en fuldstændig sammensmeltning af de to miljøer.

Højreekstremister påvirker særligt antimyndighedsmiljøet ved at forsøge at radikalisere og rekruttere personer, der på den ene side ikke i forvejen abonnerer på højreekstremistisk ideologi, men som på den anden side må anses for stærkt kritiske overfor myndighederne og andre overlappende fjendebilleder. Omvendt ses det, at centrale aktører inden for antimyndighedsmiljøet formår at virke dagsordenssættende i en grad, der også påvirker højreekstremisternes aktuelle fokus.

3.2 Miljøer

Det antimyndighedsekstremistiske miljø i Danmark består hovedsageligt af enkeltpersoner, mindre fysiske grupper af personer samt større virtuelle fællesskaber med negative opfattelser af myndighederne. Modsat andre ekstremistiske miljøer har dette miljø ikke én samlende ideologi, herunder et fast defineret fælles mål, ud over modstanden mod myndighederne. Antimyndighedsekstremistiske aktiviteter tager i stedet typisk udgangspunkt hos enkeltindivider, der handler på baggrund af personlige motiver med en forestilling om, at de tilhører og repræsenterer en større gruppe af ligesindede, der kæmper for "folket". Miljøet er derfor stærkt påvirket af individuelle opfattede negative oplevelser med myndighederne, der fortolkes ind i fællesskabets bredere fortælling. Fællesskabet bygger samtidig på den udbredte overbevisning, at de deltagende individer sammen kan indføre et "rigtigt" demokrati, uden at der dog er enighed om, hvad dette indebærer. Som følge af den manglende samling kan det antimyndighedsekstremistiske miljø karakteriseres som et løst netværk præget af en meget lav formel organiseringsgrad, begrænset fysisk gruppedannelse og høj grad af uformel netværksdannelse online.

I dag er det antimyndighedsekstremistiske miljø i Danmark primært aktivt online, og udviklingen i miljøets konspirationsteorier og fortællinger foregår hovedsageligt virtuelt. Sociale medier og andre virtuelle fora, både åbne og lukkede, bruges fx af antimyndighedsekstremister til at fremsætte truende bemærkninger om offentligt fremtrædende politikere og myndighedspersoner samt til at udbrede konspirationsteoretiske og trusselsbærende narrativer. Udbredelsen af disse narrativer foretages ofte af toneangivende og dagsordensættende aktører og foregår i høj grad på gængse sociale medier. Den vedvarende og massive spredning medvirker til, at antimyndighedsekstremister i Danmark kan ramme en relativt større potentiel målgruppe for radikalisering og mobilisering, end hvad der er tilfældet for andre ekstremistiske miljøer. Det øger desuden sandsynligheden for at påvirke sårbare og letpåvirkelige individer til at begå voldelige handlinger.

Det antimyndighedsekstremistiske miljø anvender i høj grad alternative nyhedskilder, særligt materiale fra konspirationsteoretiske internationale virtuelle fora. Miljøet finder derfor ofte inspiration i konspirationsteoretiske strømninger fra andre vestlige lande, som anvendes i en dansk kontekst og danner udgangspunkt for et "ekkokammer", hvor antimyndighedsekstremister uimodsagt opbygger, bekræfter og forstærker hinandens verdenssyn.

CTA vurderer i den sammenhæng, at det er **meget sandsynligt**, at det antimyndighedsekstremistiske miljø vil være modtageligt for konspirationsteorier og/eller misinformation, der spredes med det formål at destabilisere det danske samfund. Det er samtidig **sandsynligt**, at udenlandske begivenheder eller handlinger kan have en afsmittende effekt på det antimyndighedsekstremistiske miljø i Danmark. ■

INDIREKTE PÅVIRKNING AF TRUSLEN VIA TRUENDE ELLER FJENDTLIGE INDLÆG

CTA vurderer, at visse personer kan opfatte andre personers eller aktørers truende eller fjendtlige indlæg på fx sociale medier som legitimering af voldelig handling. Disse personer vil desuden kunne opfatte voldelige handlinger som en vej til at opnå status og blive anerkendt i et større fællesskab. CTA vurderer, at mængden og eksponeringen af truende eller fjendtlige indlæg kan øge risikoen for, at visse personer, der blot eksponeres for andres opfattelser og holdninger, henter inspiration heri til at udføre en voldelig handling, der efter en konkret juridisk vurdering kan have karakter af terror.

3.3 Suverænitetsbevægelser

En særlig del af det antimyndighedsekstremistiske miljø i Danmark og Vesten udgøres af såkaldte suverænitetsbevægelser. Suverænitetsbevægelser er en samlebetegnelse for grupper og individer, der af forskellige grunde og med forskellige motiver ikke anerkender statens og myndighedernes legitimitet og autoritet. De føler sig derfor ikke forpligtet til at overholde gældende love og arbejder på at etablere parallelle samfund.

Grundet bevægelsernes antistatslige overbevisninger kan de udgøre en trussel mod myndighederne. Det er **mindre sandsynligt**, at der udgår en terrortrussel fra suverænitetsbevægelser i Danmark, men potentielle antimyndighedsekstremistiske soloaktører kan fatte sympati for hele eller dele af suverænitetsbevægelsen på lige fod med andre antimyndighedsekstremistiske narrativer.

Truslen fra personer, der er tilhængere af suverænitetstankegangen, kommer i Vesten og Danmark typisk til udtryk, når disse modsætter sig anholdelser eller henstillinger fra myndighederne med vold, der efter en konkret juridisk vurdering kan have karakter af terror. Eksempelvis blev en tysk politimand i marts 2023 skudt og såret af et medlem fra den tyske Reichsbürger-bevægelse under en aktion mod suverænitetsmiljøet i Tyskland. ■

04

Venstre-ekstremisme

DEFINITION

Venstreekstremisme er en fællesbetegnelse for forskellige politiske holdninger, der ligger yderst til venstre i det politiske spektrum, og som legitimerer og accepterer anvendelsen af vold for at opnå politiske og ideologiske mål.

SAMMENFATNING

CTA vurderer, at terrortruslen fra venstreekstremister fortsat er i niveauet **minimal**. Trusselsbilledet er præget af en lav voldsparathed i det brede venstreekstremistiske miljø i Danmark. Miljøet er aktuelt i stigende omfang påvirket af klimadagsordenen. Herudover har konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina reaktualiseret de propalæstinensiske og anti-imperialistiske narrativer i dele af det venstreekstremistiske miljø. For mere om emnet, se s. 8-9. CTA vurderer samtidig, at det venstreekstremistiske miljø fortsat besidder en stærk organisatorisk kapacitet, bl.a. i form af evnen til at mobilisere i forbindelse med demonstrationer og evnen til doxing.[10] Desuden rummer miljøets kerne voldsparate personer. Begge faktorer kan have betydning for det overordnede trusselsbillede. Den venstreekstremistiske trussel i Danmark udspringer aktuelt fra mindre fysiske grupper af personer med udgangspunkt i anarkistiske og antifascistiske narrativer. Gruppernes primære fjendebillede er højreekstremistiske personer og grupperinger i Danmark men rummer samtidig også antikapitalistiske og anti-imperialistiske forestillinger.

Det er **usandsynligt**, at venstreekstremister i Danmark vil begå et terrorangreb i det kommende år. Det betyder ikke nødvendigvis et fuldstændigt fravær af aktiviteter, der efter en konkret juridisk vurdering ville kunne karakteriseres som terror. Den mest sandsynlige venstreekstremistiske voldsanvendelse i Danmark vil være fx overfald vendt mod politiske modstandere, herunder i særlig grad opfattede højreekstremister. CTA vurderer, at danske venstreekstremister i stigende omfang inspireres af internationale dagsordener og samarbejdsrelationer, hvilket på sigt kan skærpe terrortruslen.

10) *Doxing er indhentning og offentliggørelse af politiske modstanderes personlige data med henblik på at intimidere og miskreditere ofret i offentligheden og dermed vanskeliggøre politisk virke.*

4.1 Udviklingen i Vesten

Politisk motiveret vold begået af venstreekstremister i Vesten har igennem de seneste år ikke resulteret i omkomne og har således været mindre ekstrem sammenlignet med vold begået af andre typer af ekstremister. Det seneste år har dog vist en stigning i voldsomheden og antallet af angreb i Vesten udført af venstreekstremister. Fx stod den tyskbaserede såkaldte "Hammerbande", i forbindelse med afholdelsen af en nynazistisk mindedag i Budapest i februar 2023, bag flere angreb med karakter af grov vold mod opfattede højreekstremister. Andre venstreekstremister har i de seneste år gennemført et antal bombeangreb og ildspåsættelser mod myndighedsbygninger og andre fysiske installationer flere steder i Europa. Angrebene har fortrinsvis fundet sted i lande med stærk historisk repræsentation af venstreekstremister.

4.2 Miljøer

CTA vurderer, at det venstreekstremistiske miljø i Danmark efter flere år med minimal aktivitet aktuelt oplever et stigende aktivitetsniveau sammenligneligt med normalbilledet før covid-19-pandemien og en deraf afledt mindre stigning i voldsanvendelse. På trods af den generelt lave voldsparathed vurderer CTA dog, at der i kernen af de venstreekstremistiske miljøer i Vesten og i Danmark stadig findes voldsparate personer med et klart fjendebillede og vilje til handling. CTA vurderer endvidere, at kernen i det venstreekstremistiske miljø besidder en stor organisatorisk kapacitet, der bl.a. sætter dem i stand til at doxe og true politiske modstandere og til hurtigt og bredt at mobilisere miljøet i forbindelse med demonstrationer og aktioner, særligt i tilfælde hvor aktuelle dagsordener har en samlende effekt.

Danske venstreekstremister har i 2023 i øget omfang optrådt i det offentlige rum fx i forbindelse med demonstrationer. Dette øger risikoen for fysiske konfrontationer mellem venstreekstremister og deres opfattede politiske modstandere samt politiet. Det er **muligt**, at denne udvikling kan medføre en stigning i danske venstreekstremisters voldsanvendelse.

En række dagsordener som klima, antikapitalisme, antiimperialisme og Palæstinakonflikten, der traditionelt har optaget venstreorienterede, aktualiseres netop nu af den generelle samfundsudvikling i Vesten. CTA vurderer, at mobiliseringsgrundlaget for det venstreekstremistiske miljø i Danmark dermed kan øges, og miljøet potentielt hurtigt kan mobilisere et større antal personer omkring disse dagsordener.

Samme dagsordener har ledt til øget aktivitet blandt venstreekstremister i udlandet, som det danske miljø er i kontakt med. CTA vurderer derfor, at der aktuelt er øget potentiale for, at danske venstreekstremister i højere grad samarbejder med og/eller inspireres af ligesindede grupper eller aktivister i udlandet, særligt i forhold til klimadagsordenen. Dette kan have betydning for trusselsbilledet i det kommende år.

05

Andre forhold af betydning for trusselsbilledet

En række andre forhold kan have betydning for terrortruslen mod Danmark. Disse forhold kan indeholde et voldeligt trusselspotentiale, som kan motivere til handlinger, der efter en konkret juridisk vurdering kan have karakter af terror.

5.1 Statslige aktørers involvering i terror og terrorlignende handlinger

Den globale sikkerhedspolitiske situation er omskiftelig og kompleks. Verden er i en geopolitisk transition, hvor den amerikanskledede, liberale verdensorden udfordres af stater, der ønsker mindre vestlig dominans på den globale arena. Det har medført en situation præget af skærpet konkurrence og konflikt mellem stater, hvor nogle statslige aktører har udvist intention om også at anvende terror for at forfølge politiske mål, herunder i Vesten. Enkelte statslige aktører har over de seneste år demonstreret intention om at dirigere eller understøtte terrorangreb og anden voldsanvendelse i Europa, bl.a. via attentater mod politiske modstandere i eksil.

Der er historiske eksempler på statslig understøttelse af terrorangreb og anden målrettet voldsanvendelse mod fx politiske modstandere. Bl.a. kan nævnes flere angreb i Europa i 1980'erne, hvor den libyske stat var involveret, herunder bombeangrebet mod et amerikansk passagerfly over Lockerbie i Skotland i 1988. Et andet eksempel er den iranskstøttede gruppe Hizbollahs angreb på en israelsk turistbus i Bulgarien i 2012.

Handlinger, som kan have karakter af terror, og som implicerer en statslig aktør, kan være rettet mod statens egen befolkning, mod enkeltindivider eller organisationer i udlandet, eller mod andre stater og deres befolkning. Ud over direkte statsterrorisme kan statsterrorisme foregå indirekte gennem andre aktører, som styres eller støttes af staten i et eller flere led.

Eksempler i de senere år tæller en sag fra 2018, hvor en norsk person med iransk oprindelse blev dømt for medvirken til drabsforsøg på en eksiliraner bosiddende i Ringsted. Personen handlede ifølge dommen på vegne af en iransk efterretningstjeneste. I Europa har man også set eksempler på drab eller drabsforsøg på medlemmer af den tjetjenske eksilopposition, som ifølge medier implicerede russiske myndigheder. Fx blev en eksiltjetjener skuddræbt i Berlin i 2019. Der anvendes forskellige midler, herunder involvering af individer med direkte tilknytning til en statslig aktør eller attentater udliciteret til kriminelle netværk eller oprørsgrupper, der fungerer som stedfortrædere for den pågældende stat.

CTA vurderer, at visse stater aktuelt har en øget intention om at understøtte målrettet voldsanvendelse i Vesten. Statslige aktører kan endvidere direkte eller indirekte reagere på aktuelle sager, som optager og engagerer specifikke befolkningsgrupper, hvilket kan have indflydelse på terrortruslen mod Danmark. Dette har fx været tilfældet med sagerne om koranskændingerne i 2023, hvor bl.a. Irans åndelige leder, Ayatollah Khamenei, udtalte, at statslig tilkendegivelse af støtte til koranskændere kunne sidestilles med en krigserklæring. Reaktionerne kan også omfatte propaganda eller desinformation, hvilket i yderste konsekvens kan mobilisere individer eller grupper til at gennemføre et terrorangreb på egen hånd. ■

5.2 Diasporagrupper og internationale hændelser

Konflikter og enkeltstående hændelser i andre lande kan føre til reaktioner fra personer i Danmark, som kan udvikle sig til voldelige handlinger, der efter en konkret juridisk vurdering kan have karakter af terror.

Reaktionerne kan både komme fra personer i diasporaen fra det berørte land samt være rettet mod dem. Reaktionerne kan også komme fra personer, der engagerer sig markant i en konkret sag, uden selv at have tilknytning til det berørte land.

Reaktioner fra enkeltpersoner eller grupper af personer kan bl.a. udmønte sig i angreb mod andre landes diplomatiske repræsentationer, politikere, myndighedsrepræsentanter, politiske møder eller aktiviteter med tilknytning til andre lande eller tilfældige borgere i Danmark.

Konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina, som eskalerede i oktober 2023, er et eksempel på en international hændelse, som potentielt vil kunne inspirere til voldelige handlinger i Danmark rettet mod både jødiske/israelske og muslimske/palæstinensiske interesser og mål.

Der henvises i øvrigt til PET's **Vurdering af spionagetruslen mod Danmark, Færøerne og Grønland 2023**.

5.3 Klimaekstremisme

Klimaekstremisme er en fællesbetegnelse for politiske holdninger, der legitimerer og accepterer anvendelse af vold i kampen for miljøet og klimaet.

CTA vurderer, at der ikke aktuelt er klimaekstremistiske grupper i Danmark, som vil anvende voldelige aktionsformer i kampen for klimadagsordenen. Blandt klimaaktivister er der dog en tiltagende oplevelse af et akut behov for konkret handling. CTA vurderer, at dette skaber potentiale for, at klimaaktivister i Danmark på sigt vil anvende mere konfrontatoriske metoder.

Samtidig ses relationer mellem klimaaktivister og dele af det venstreekstremistiske miljø. CTA vurderer, at begge inspireres af og i stigende grad samarbejder med ligesindede i udlandet, særligt i Sverige og Tyskland. CTA vurderer, at sådanne relationer mellem udenlandske aktivister og ekstremister og danske miljøer kan medføre, at enkeltpersoner og grupperinger i Danmark på kort til mellemlangt sigt kan anvende voldelige aktionsformer i kamp for klimadagsordenen.

Det politiske fokus på klimadagsordenen har også skabt politiske og aktivistiske reaktioner motiveret af modstand mod klima- og miljøtiltag. CTA vurderer, at klimadagsordenen på mellemlangt sigt potentielt kan medvirke til at øge politisk polarisering i det danske samfund.

5.4 Flygtninge og migration

Flygtninge og migration har ikke generelt i sig selv en direkte indflydelse på terrortruslen mod Danmark. Der kan dog være afledte effekter, som kan påvirke trusselsbilledet. Der kan fx være tale om radikaliserede enkeltpersoner, der indrejser i Europa og Danmark, ligesom flygtninge og migranter desuden i en vanskelig livssituation kan være særligt sårbare over for radikalisering.

CTA vurderer, at en markant stigning i antallet af flygtninge og/eller migranter, der indrejser i Europa og Danmark, vil kunne påvirke myndighedernes muligheder for rettidigt at identificere personer, der kan udgøre en trussel mod Vesten, herunder Danmark.

Desuden vil en markant stigning i antallet af flygtninge og/eller migranter, der indrejser i Danmark, samt en øget bevågenhed herom, kunne påvirke terrortruslen i Danmark i form af reaktioner fra bl.a. højreekstremister.

5.5 Angreb på skoler

Gennem de seneste år har der været et antal tilfælde, hvor personer i Danmark har udtrykt interesse for at angribe skoler, i kombination med interesse for ekstremistiske miljøer. CTA vurderer, at der i flere tilfælde er tale om personer, som færdes i virtuelle hybridiserede fællesskaber præget af voldsfascination, hvor man dyrker både skoleskydere og ekstremistiske gerningsmænd, uden at dette nødvendigvis er udtryk for et politisk, ideologisk og/eller religiøst motiv.

5.6 Incels

Incels er en selvbetegnelse blandt nogle personer, som oplever at leve i ufrivilligt cølibat, og som engagerer sig i en række virtuelle fællesskaber centreret omkring denne oplevelse.

CTA vurderer, at den radikaliserede og voldsparate del af incel-kulturen kan være relevant for terrortruslen mod Danmark, da denne type af ekstremisme kan have et islæt af politisk motiveret vold. I juni 2023 klassificerede en domstol i Canada for første gang et angreb inspireret af incel-kulturen som et terrorangreb. Gerningsmanden blev i november 2023 idømt fængsel på livstid i sagen, der drejede sig om et macheteangreb begået den 24. februar 2020 på en massageklinik i Toronto, Canada.

5.7 Psykiske lidelser

I de senere år har trusselsbilledet i Vesten været domineret af terrorangreb gennemført af enkeltpersoner, hvoraf flere har haft psykiske lidelser. Samtidig har der været eksempler på gerningspersoner med psykiske lidelser, der har anvendt fremgangsmåder, som kendes fra terrorangreb, uden at handlingerne nødvendigvis har været udtryk for et politisk, ideologisk og/eller religiøst motiv.

En persons mentale tilstand og eventuelle psykiske lidelser kan have stor betydning for individuel adfærd og motivation til at handle. For nogle radikaliserede personer er en psykisk lidelse tæt forbundet med deres ekstremistiske tankesæt, mens den for andre kan være en begrænsende faktor for radikalisering eller slet ikke relateret hertil. En psykisk lidelse er ikke nødvendigvis udslagsgivende for en persons evne og vilje til at begå terror, men er én af flere faktorer, der kan være med til at indlede eller intensivere et radikaliseringsforløb. Det er i nogle tilfælde en skærpende omstændighed for truslen, at psykiske lidelser kan forekomme i samspil med andre risikofaktorer såsom social isolation, marginalisering eller væsentlige livsændringer.

Psykiske lidelser hos en gerningsperson kan gøre det vanskeligt for myndighederne at vurdere, hvorvidt personens handlinger udgør terror.

5.8 Personer med tilknytning til organiseret kriminalitet

Organiserede kriminelle netværk er generelt motiverede af at fremme egne interesser, herunder primært at tjene penge gennem kriminalitet og sikre status på tværs af kriminelle miljøer. Der er imidlertid historiske eksempler på, at militante islamister har anvendt personlige kontakter i kriminelle netværk i forbindelse med kapacitetsopbygning og planlægning af terrorangreb. Traditionelt har personer med tilknytning til organiseret kriminalitet, der har bistået fx militant islamistiske gerningsmænd med våben eller anden kapacitetsopbyggende støtte, sandsynligvis enten været uvidende eller uinteresserede i formålet med våbnets anvendelse. Der er fra udlandet set eksempler på, at visse organiserede kriminelle netværk har potentiale til at have en selvstændig negativ effekt på den nationale sikkerhed via den kapacitet og voldsparathed, de besidder.

I udlandet er der også set eksempler på, at kriminelle netværk har udført voldelige angreb, fx likvideringer, på vegne af aktører med enten et politisk eller religiøst motiv, såkaldt crime-as-a-service. Der er herudover i Europa set flere eksempler på, at personer, der udfører centrale samfundsfunktioner, som fx ministre og dommere, er blevet truet, intimideret eller dræbt af personer fra kriminelle netværk alene på baggrund af udøvelsen af deres offentlige virke.

Historisk har der været eksempler på pragmatisk samarbejde mellem personer i kriminelle netværk og militante grupper, ligesom visse terrorgrupper i udlandet finansierer dele af deres aktiviteter via salg af fx narkotika. Endelig er det også muligt, at personer i kriminelle netværk på baggrund af deres personlige overbevisninger mere aktivt støtter eller samarbejder med militante grupper i udlandet. Disse relationer kan også påvirke den trussel, som militante grupper i udlandet kan udgøre mod Danmark.

06

Terrortruslen mod Grønland og Færøerne

6.1 Særligt vedrørende terrortruslen mod Grønland

Terrortruslen mod Grønland er fortsat i niveauet **minimal**. CTA har ikke kendskab til, at der har været opmærksomhed rettet mod Grønland fra militant islamistiske aktører i forbindelse med bl.a. det seneste års sager om opfattede krænkelser af islam. CTA har heller ikke kendskab til andre forhold, der har påvirket terrortruslen mod Grønland i det seneste år.

Det er **sandsynligt**, at de senere års tendens til hybridisering af terrortruslen, ekstremistiske miljøers stigende onlineaktivitet og flere unge ekstremistiske aktører, på samme vis som i resten af rigsfællesskabet, også kan have betydning for udviklingen i trusselsbilledet i Grønland.

CTA vurderer imidlertid, at voldelig ekstremisme er mindre udbredt i Grønland end i Danmark. Ekstremistisk propaganda kan dog også påvirke personer i Grønland til at begå voldelige handlinger. Socialt marginaliserede og sårbare unge kan være særligt modtagelige over for radikalisering.

CTA vurderer, at den lettere adgang til våben og sprængstoffer i Grønland sammenlignet med det øvrige rigsfællesskab vil kunne øge muligheden for at gennemføre angreb med stor skadevoldende effekt.

6.2 Særligt vedrørende terrortruslen mod Færøerne

Terrortruslen mod Færøerne er fortsat i niveauet **minimal**. CTA har ikke kendskab til, at der har været opmærksomhed rettet mod Færøerne fra militant islamistiske aktører i forbindelse med bl.a. det seneste års sager om opfattede krænkelser af islam. CTA har heller ikke kendskab til andre forhold, der har påvirket terrortruslen mod Færøerne i det seneste år.

Det er **sandsynligt**, at de senere års tendens til hybridisering af terrortruslen, ekstremistiske miljøers stigende onlineaktivitet og flere unge ekstremistiske aktører, på samme vis som i resten af rigsfællesskabet, også kan have betydning for udviklingen i trusselsbilledet på Færøerne.

CTA vurderer imidlertid, at voldelig ekstremisme er mindre udbredt på Færøerne end i Danmark. Ekstremistisk propaganda kan dog også påvirke personer på Færøerne eller tilrejsende til at begå voldelige handlinger. Dette kan være udløst af politiske enkeltsager som fx dyrevelfærd. Socialt marginaliserede og sårbare unge kan være særligt modtagelige over for radikalisering.

07

Fremgangsmåder

CTA vurderer, at terroristers valg af fremgangsmåde påvirkes af en række forhold, herunder fokus i propaganda og på virtuelle platforme, den konkrete gerningspersons kapacitet og adgang til ressourcer, det påtænkte mål og inspiration fra andre angreb. Kapaciteten i ekstremistiske miljøer kan øges ved rekruttering eller radikalisering af nøglepersoner, der har lovlig adgang til faciliteter, ressourcer eller information.

I det følgende gennemgås de fremgangsmåder, som gerningspersoner vurderes at kunne anvende i forbindelse med et evt. terrorangreb i Danmark.

7.1 Lettilgængelige midler, skydevåben og bomber

Terrorangreb med lettilgængelige midler kan gennemføres spontant eller efter meget kort planlægning. I Danmark udgør lettilgængelige midler hovedsageligt blankvåben, slagvåben, ildspåsættelser eller køretøjer. Angreb med lettilgængelige midler kan forvolde stor skade.

CTA vurderer, at der i Danmark findes ekstremister, der har kapacitet til at anvende skydevåben til at gennemføre terrorangreb.

Der er efter CTA's vurdering ekstremister i Danmark, der har kapacitet til at fremstille og gennemføre angreb med mindre, hjemmelavede bomber. På internettet findes der vejledninger og manualer til brug for fremstilling af forskellige sprængstoffer og hjemmelavede bomber, der også vil kunne benyttes af personer uden særlige forkundskaber. Effekten af de fremstillede bomber kan dog variere betydeligt.

Der er en række barrierer for at producere hjemmelavet sprængstof, herunder begrænsninger på salg af ingredienser til brug for fremstillingen.

Visse kriminelle miljøer i Danmark har kontakter, som muliggør erhvervelsen af fabriksfremstillet sprængstof. Øget tilgængelighed af sådanne sprængstoffer kan lette fremstillingen af hjemmelavede bomber, som potentielt kan bruges til terror.

CTA vurderer, at radikaliserede personer, der har gennemgået våbentræning i en konfliktzone såsom i Syrien, Irak eller Ukraine, eller som har våbenkendskab fra fx aftjening af militærtjeneste, skytteforeninger, kriminelle miljøer eller lignende, vil være i stand til at gennemføre angreb, der kan forvolde stor skade. ■

7.2 Hjemmelavede skydevåben

Udviklingen i 3D-printning har muliggjort fremstilling af hjemmelavede skydevåben i langt større omfang end hidtil. Det har skabt muligheder for at omgå traditionelle barrierer opsat mhp. at kontrollere adgangen til skydevåben. Flere onlinefællesskaber om emnet er vokset frem, hvor filer og vejledninger udvikles, designes og deles. Ved hjælp af disse filer og kommercielt tilgængelige 3D-printere er det muligt at fremstille egne skydevåben og/eller våbendele til fabriksfremstillede skydevåben.

Ydermere har der været anholdelser af personer i Vesten, som i forskelligt omfang har været involveret i fremstilling af 3D-printede skydevåben og/eller våbendele. Herudover har der været enkelte gennemførte angreb begået med hjemmelavede skydevåben, herunder et angreb i Tyskland i 2019 og et attentat på tidligere premierminister i Japan, Shinzo Abe, i 2022, der dog begge blev gennemført med hjemmelavede våben uden brug af 3D-print.

På trods af udbredelsen af filer og vejledninger vurderer CTA, at der stadig er visse barrierer for individer, som ønsker at fremstille og anvende hjemmelavede skydevåben, herunder erhvervelse af ammunition. CTA vurderer dog, at den fortsatte teknologiske udvikling på området betyder, at det bliver gradvist lettere og billigere at tilegne sig og anvende hjemmelavede skydevåben. ■

7.3 Droner

Våbengjorte droner er i en årrække blevet anvendt i og omkring konfliktområder, herunder i Syrien, Irak, Ukraine, Yemen, Libanon og Gaza, hvor også militante grupper har demonstreret en betydelig evne til at anvende droner til bl.a. angreb.

CTA har ikke kendskab til, at der har været gennemført terrorangreb med anvendelse af våbengjorte droner i Vesten, men CTA har oplysninger om, at der har været afværgede terrorangreb i Vesten, hvor droner potentielt kan have været planlagt anvendt. I Danmark fik tre personer ved endelig dom i 2021 fængselsstraffe på hhv. ti år, fire år og seks måneder samt tre år i den såkaldte "dronesag" om bl.a. fremsendelse af droneudstyr til Islamisk Stat i Syrien.

Det kræver økonomiske midler, teknisk viden og adgang til eksplosiver at modificere eller tilegne sig og anvende en våbengjort drone. CTA vurderer dog, at den fortsatte teknologiske udvikling på området betyder, at det bliver gradvist lettere og billigere at tilegne sig og anvende droner med henblik på at våbengøre disse. ■

7.4 Kemiske og biologiske midler

CTA vurderer, at kapaciteten blandt ekstremister i Danmark til at våbengøre biologiske virkemidler eller gennemføre kemiske angreb med andet end uforarbejdede midler er lav. Forskellige ekstremistiske propagandaudgivelser har dog tilbagevendende fokus på anvendelsen af kemiske virkemidler, ligesom militante islamister i Vesten lejlighedsvis har forsøgt at fremstille forskellige kemiske substanser. CTA vurderer, at der er ekstremister i Danmark, der vil være i stand til at fremstille enkelte toksiner, der vil kunne anvendes til et simpelt biologisk angreb. Gennemførelsen af et angreb vil dog også kræve kendskab til effektive metoder til spredning af stoffet.

I 2023 blev en person tiltalt for forsøg på at udføre et militant islamistisk angreb i Tyskland med brug af bl.a. ricin og cyanid, hvilket illustrerer den fortsatte interesse for angreb med kemiske og biologiske midler blandt militante islamister. CTA er dog ikke bekendt med, at det er lykkedes at benytte sådanne midler til at udføre terrorangreb i Vesten. ■

7.5 Cyberrelaterede midler

Center for Cybersikkerhed vurderer i publikationen "Cybertruslen mod Danmark 2023", at ekstremister i Danmark ikke har kapacitet til at begå cyberterror. Samtidig er hensigten til at udføre denne type angreb begrænset. Begrebet cyberterror henviser til alvorlige cyberangreb, hvor hensigten er at skabe samme effekt som konventionel terror, såsom fysisk skade på mennesker eller omfattende forstyrrelser af kritisk infrastruktur. For yderligere information om truslen fra cyberterror henvises til Center for Cybersikkerheds hjemmeside. ■

POLITIETS EFTERRETNINGSTJENESTE
& CENTER FOR TERRORANALYSE
ISSN 2794-4301 VURDERING AF TERRORTRUSLEN MOD DANMARK
UDGIVET: MARTS 2024
FOTOS: RITZAU / ADOBE STOCK / UNSPLASH

PET

Center for Terroranalyse CTA

POLITIETS EFTERRETNINGSTJENESTE · KLAUSDALSBROVEJ 1 · 2860 SØBORG · +45 45 15 90 07 • PET@PET.DK • WWW.PET.DK